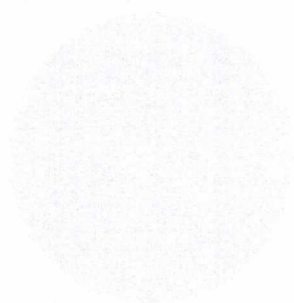

Bibliotheek van OE

118690

2014/303

GAVERE-MOLENSTRAAT
ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK:
PROEFSLEUVENONDERZOEK WOONZONE BPA
CENTRUM TE GAVERE
I.O.V. VENECO

Caroline Ryssaert, David Kneuvelds & Joep Orbons

COLOFON

Opdracht:

Archeologisch vooronderzoek
Gavere, Molenstraat

Opdrachtgever:

Veneco
Port Arthurlaan 11
9000 Gent

Opdrachthouder:

Odin
Oude Brugsepoort 17
9800 Deinze

Datum:

5 januari 2015

status / revisie:

Definitief rapport

Projectmedewerkers:

Caroline Ryssaert (Projectleider)
David Kneuvelds
Joep Orbons

ISBN NR: D/2015/13.406/1

© Odin 2015

Zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ODIN mag geen enkel onderdeel of uittreksel uit deze tekst worden weergegeven of in een elektronische databank worden gevoegd, noch gefotokopieerd of op een andere manier vermenigvuldigd.

INHOUD

TECHNISCHE FICHE	4
ALGEMENE INLEIDING	6
ONDERZOEK	7
1 SITUERING VAN HET PROJECTGEBIED	8
2 GEOLOGIE EN BODEM	10
3 ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE CONTEXT	13
4 PROEFSLEUVENONDERZOEK	16
4.1 METHODIEK EN VERLOOP VAN HET ONDERZOEK	16
4.2 RESULTATEN	19
Algemene bodemopbouw	19
Sporen	21
Vondsten	31
4.3 WAARDERING	36
4.4 ADVIES	38
BESLUIT	39
BIBLIOGRAFIE	43
BIJLAGEN.	44
1 OVERZICHTSPAN SLEUVEN EN SPOREN.....	45
2 OVERZICHTSPAN SLEUVEN EN SPOREN MET TAW.....	46
3 SPORENLIJST	47
4 VONDSTENLIJST	48

FIGUREN

Figuur 1 Situering van het projectgebied op de topografische kaart (1:10.000 © AGIV). Het studiegebied is aangeduid in blauw.	8
Figuur 2 Situering van het projectgebied op een luchtfoto (© AGIV - 2010) . Het studiegebied is aangeduid in rood.	9
Figuur 3 Situering van het gebied op de kadastrale kaart.....	9
Figuur 4 Quartairgeologische kaart (© GDI-Vlaanderen). Het studiegebied is aangeduid in rood.....	10
Figuur 5 Bodemkaart (© GDI-Vlaanderen).	11
Figuur 6 Digitaal hoogtemodel van het ruimere gebied	12
Figuur 7 Zicht op Gavere , pentekening uit de 17 ^{de} eeuwse Atlas van Loon (Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam)	13
Figuur 8 Vindplaatsen in de omgeving, opgenomen in de cai.....	14

Figuur 9 Uitsnede uit de Ferrariskaart (© gis-vlaanderen) waarop het projectgebied staat aangeduid. De ferrariskaart is niet maatvast: daarom is de projectie van het onderzoeksgebied niet helemaal correct te maken.	15
Figuur 10 Lokalisering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (© gis-vlaanderen)	15
Figuur 11 Aanleg van sleuf 1 en aansluitend een kijkvenster.....	16
Figuur 12 Bodemprofiel P5 in put 4	19
Figuur 13 profiel 3 ter hoogte van sleuf 1	20
Figuur 14 Bodemprofiel P5 in sleuf 2.....	20
Figuur 15 profiel 10 ter hoogte van sleuf 7: de humeuze, sterk silteuze bandjes gaan doorheen een spoor (licht grijs gevlekt)	21
Figuur 16 coupe op s6: in de foto boven kan de grote open pot bemerkt worden die geassocieerd is met de donkere kern binnenin de kuil.	21
Figuur 17 Detailuitsnede van de aangetroffen vondsten (driehoeken) en sporen in de centrale zone.	22
Figuur 18 Uitsnede ter hoogte van de centrale zone met enkel de sporen aangeduid.....	23
Figuur 19 Spoor s60 werd pas opgemerkt bij het verdiepen van het vlak.	24
Figuur 20 Beeld op sporen s17 (voorgond) en vervolgens de kuil s18	25
Figuur 21 vlakfoto van het paalspoor s16 (links zonder aflijning, rechts met aflijning van kern en paalkuil)	25
Figuur 22 Beeld op de westelijke zone van sleuf 1, gekenmerkt door een dik pakket colluvium en bovenaan een verstoord bodemprofiel.	26
Figuur 23 Beeld op kijkvenster 2 ter hoogte van sleuf 5. Op de voorgond bevindt zich een paalkuil s34, daarachter een houtskool- en vondstenrijke kuil s31b.....	27
Figuur 24 Coupe op s31	27
Figuur 25 Coupe op s31 - na het verwijderen van de ijzerconcretie.	27
Figuur 26 Beeld op kijkvenster 3 ter hoogte van sleuf 7: op de voorgond bevindt zich een greppel die we voorlopig in de Romeinse periode plaatsen.	28
Figuur 27 sporen 43 (op de achtergrond), 44 (links op de foto) en 46 (rechts vooraan) in sleuf 7.	28
Figuur 28 Beeld op sleuf 9 die, uitgezonderd een aantal grote recente kuilen, geen sporen bevat. Ter hoogte van sleuf 9 was geen colluvium bewaard: in het vlak dagzomen zandsteenfragmenten van het onderliggende Tertiair.	29
Figuur 29 Zicht op de kelder van het recent afgebroken 19 ^{de} eeuws gebouw	30
Figuur 30 Zicht op de fundering van het 19 ^{de} eeuws gebouw	30
Figuur 31 Beeld op de restanten van de bijgebouwen ter hoogte van sleuf 10	30
Figuur 32 Funderingsrestanten van de muur toebehorend aan structuur S61	31
Figuur 33 Bijna compleet profiel van en gesloten kom (ruw exemplaar) te dateren in de vroege ijzertijd.....	32
Figuur 34 Fragment van een haakrandschaal (V45a)	32
Figuur 35 in spoor S60 werd een fragment van een grote pot aangetroffen met een vorm die chronologisch in de late bronstijd - vroege ijzertijd voorkomt.	32
Figuur 36 Deze afgeronde La Tène schaal (V8) kan chronologisch op de overgang van de vroege naar midden ijzertijd geplaatst worden	32
Figuur 37 klein verzorgd randfragment versierd met spatelindrukken.....	33
Figuur 38 Randfragment van een gepolijst, driedig exemplaar, chronologisch te plaatsen in de vroege ijzertijd	33

Figuur 39 Bij de versierde fragmenten kwam ook dit exemplaar met nagelindrukken voor.	33
Figuur 40 Besmeten aardewerk komt relatief vaak voor, zoals hier een wandfragment met vondstnummer V38	33
Figuur 41 Een fragment kruikwaar en grijs geverfd aardewerk aangetroffen in kijkvenster 2.....	34
Figuur 42 fragment van een dunwandige scherf verschaald met chamotte.....	34
Figuur 43 enkele dikwandige, grof verschaalde scherven	34
Figuur 44 Fragment van een maalsteen	35
Figuur 45 Ter hoogte van profiel 9 tekent zich een lichtgrijs paalspoor af halfweg het colluvium.....	37

TECHNISCHE FICHE

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	
Opdrachtgever	Veneco Port Arthurlaan 11 9000 Gent
Uitvoerder	Odin, Archeologisch onderzoeks- en adviesbureau Oude Brugsepoort 17 9800 Deinze
Projectmedewerkers	Caroline Ryssaert, Projectleider - archeoloog David Kneuvelds, Assistent-archeoloog Joep Orbons, GIS
Wetenschappelijke Begeleiding	-
Bewaarplaats data en documentatie	Odin, Archeologisch onderzoeks- en adviesbureau Oude Brugsepoort 17 9800 Deinze
Bewaarplaats vondsten en stalen	Depot Agentschap Onroerend Erfgoed Doornveld Industrie Zone 3 gebouw 190 1731 Zellik
Projectcode	2014-303
Vindplaatsnaam	Gavere, Molenstraat
Adres	Molenstraat zn
Coördinaten	50° 55'41,68"NB - 3° 39'43,92"OL 50° 55'40,18"NB - 3° 39'43,88"OL 50° 55'38,88"NB - 3° 39'38,47"OL 50° 55'40,61"NB - 3° 39'37,18"OL
Kadastrale gegevens	Afdeling 1 Sectie A en perceelnummer 317d, 320h, 333k, 333m, 333p, 334c, 346p (partim), 348h, 348k, 348m, 349g, 350e, 350h, 350k, 350p
Start- en einddatum	11, 12 en 13 oktober 2014
ONDERZOEKSOPDRACHT	
Bijzondere voorwaarden	Bijzondere voorwaarden bij de archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Gavere, Molenstraat
Archeologische verwachtingen	Het terrein bevindt zich nabij een historische dorpskern, nl. in de omgeving van de kerk, tussen de kerk en de burchtsite in. Het terrein ligt ook bovenaan een rug langs de Scheldevallei.

Wetenschappelijke vraagstelling	<ul style="list-style-type: none"> - Beschrijf de aangetroffen sporen? - In hoeverre is de bodemopbouw intact? - Wat is de implicatie voor de bewaringstoestand van de sporen? - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en de omvang van occupatie? - Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting? - Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? - Kunnen de sporen gelinkt worden aan de nabijgelegen archeologische vindplaatsen? - Welke zone komt in aanmerking voor een eventueel vervolgonderzoek? Wat is de verwachte spoordensiteit? - Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden in functie van een eventueel vervolgonderzoek?
Aanleiding onderzoek	Op het terrein zal een verkaveling worden gerealiseerd.
Randvoorwaarden	De randvoorwaarden zijn conform de Bijzondere voorwaarden nageleefd.
RAADPLEGING SPECIALISTEN	
Tina Dyselinck, BAAC	Assessment aardewerk
Rob Paulussen, Archeopro	Terugkoppeling interpretatie bodemprofielen

ALGEMENE INLEIDING

Op het terrein te Gavere, gelegen op een terrein achter de bebouwing langs de Molenstraat zal door Veneco een verkaveling worden gerealiseerd. Het projectgebied heeft een oppervlakte van 0,86ha.

Het terrein bevindt zich nabij een historische dorpskern, namelijk vlakbij de kerk en tussen de kerk en de vroegere burchsite. Vanuit landschappelijk oogpunt heeft het terrein een opmerkelijke positie hoog op de flank van een rug langs de Scheldevallei. Bovendien bleek het terrein in het verleden nauwelijks bebouwd geweest te zijn, uitgezonderd de locatie van een historische hoeve langs de Molenstraat. Op basis van deze elementen heeft het Agentschap Onroerend Erfgoed een archeologisch vooronderzoek opgelegd.

Dit vooronderzoek bestaat enerzijds uit een bureauonderzoek waarbij landschappelijke, archeologische en historische data worden verzameld die relevant kunnen zijn voor het interpreteren en waarderen van archeologische relictten. Anderzijds is er het luik veldwerk dat een proefsleuvenonderzoek omvat. Aansluitend wordt een waardering en advies met betrekking tot vrijgave geformuleerd.

Het onderzoek is uitgevoerd onder leiding van Caroline Ryssaert (ODIN), bijgestaan door David Kneuvels.

Vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen volgt Nancy Lemay dit project op.

Contactpersoon bij de opdrachtgever is Cindy Van Caeneghem (Veneco). De graafwerkzaamheden zijn uitgevoerd door de firma Huys.

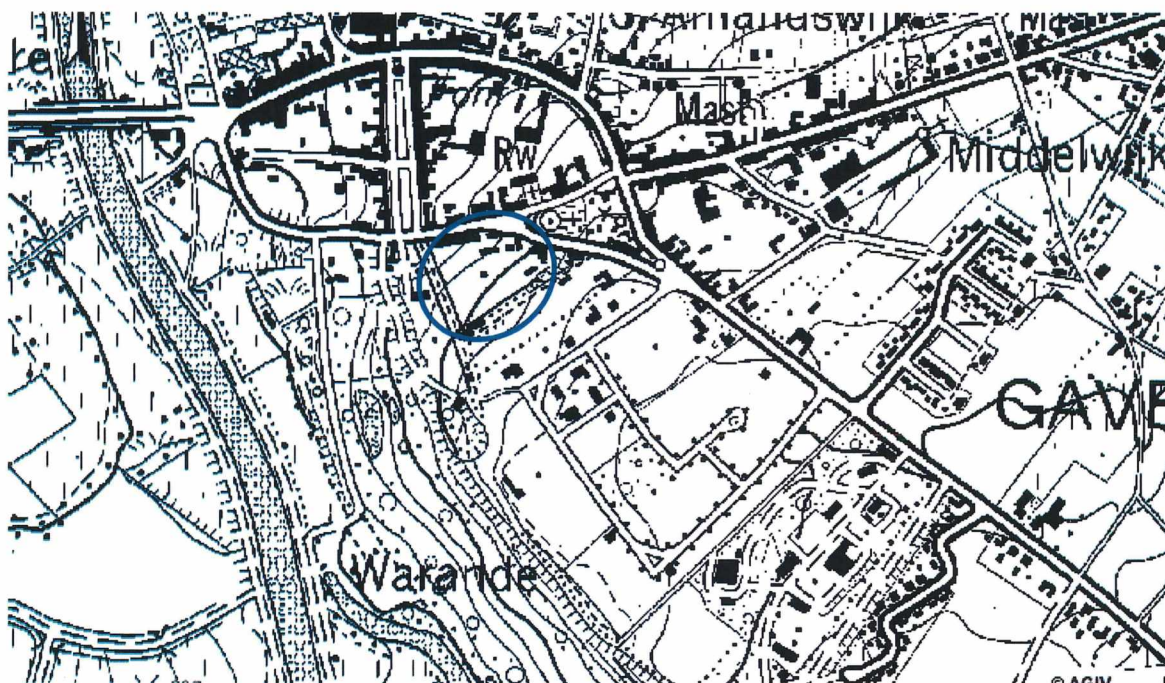
ONDERZOEK

1 SITUERING VAN HET PROJECTGEBIED

Het projectgebied bevindt zich op een terrein omsloten door de bebouwing langs de Molenstraat, een buurtweg en beboste tuin en het gemeentehuis (figuur 1). Bij de aanvang van het onderzoek was het terrein vrijgemaakt van de enkele gebouwen die er zich tot voor kort bevonden, met name een historische hoeve ter hoogte van de bocht in de Molenstraat en enkele recentere losse gebouwtjes, evenals van de bomen. De totale oppervlakte van het terrein bedraagt 0.86ha.

Kadastraal is het projectgebied gekend als: Afdeling 1 Sectie A en perceelnummers 317d, 320h, 333k, 333m, 333p, 334c, 346p (partim), 348h, 348k, 348m, 349g, 350e, 350h, 350k, 350p.

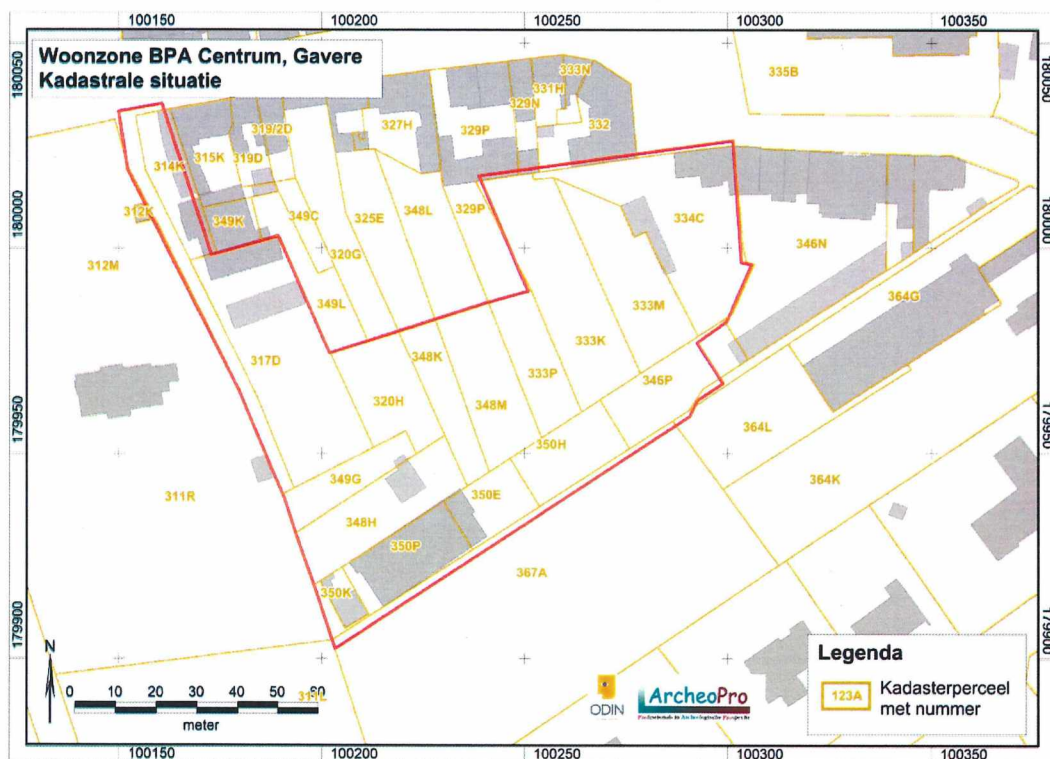

Figuur 1 Situering van het projectgebied op de topografische kaart (1:10.000 © AGIV). Het studiegebied is aangeduid in blauw.

Figuur 2 Situering van het projectgebied op een luchtfoto (© AGIV - 2010) . Het studiegebied is aangeduid in rood.

Figuur 3 Situering van het gebied op de kadastrale kaart

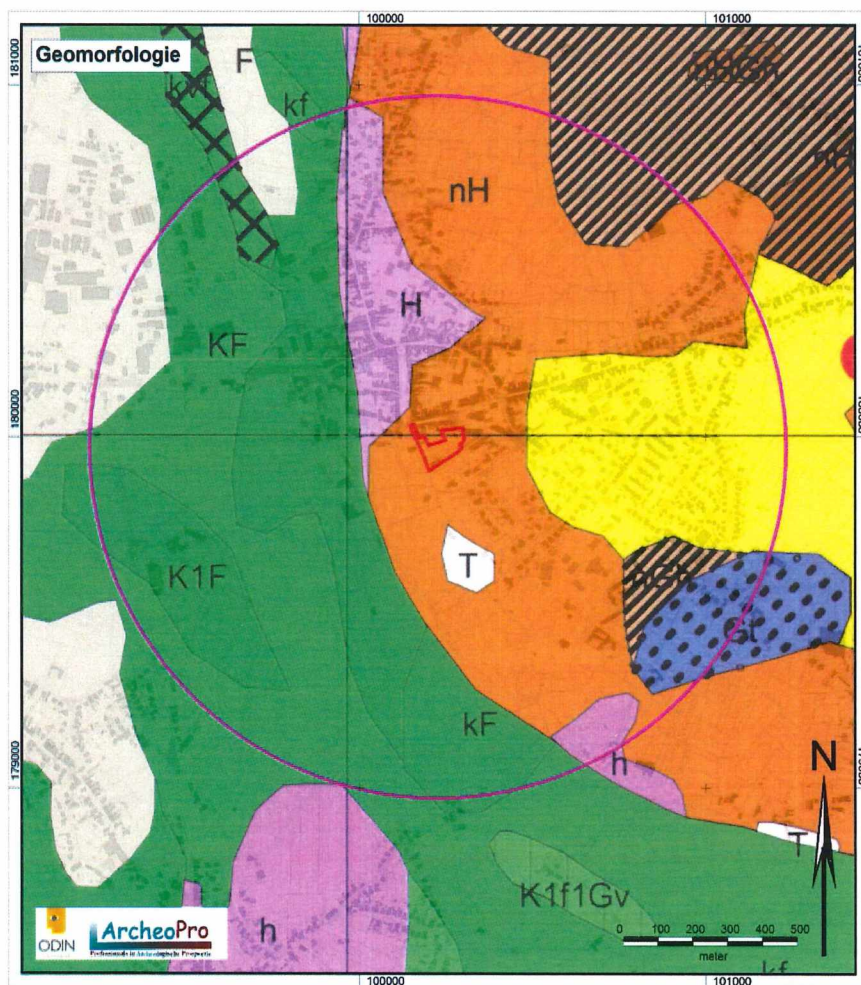

2 GEOLOGIE EN BODEM

Het gebied maakt deel uit van de Vlaamse Vallei en bevindt zich in de zandleemstreek, direct ten oosten van de Scheldevallei. Het projectgebied bevindt zich hoog op de flank van een rug.

Geomorfologisch staan in het gebied hellingssedimenten gekarteerd (Figuur 4): dit kunnen zowel de quataire, zandlemige afzettingen zijn als de onderliggende tertiare afzettingen (Lid van Pittem) die zich op relatief geringe diepte bevinden.

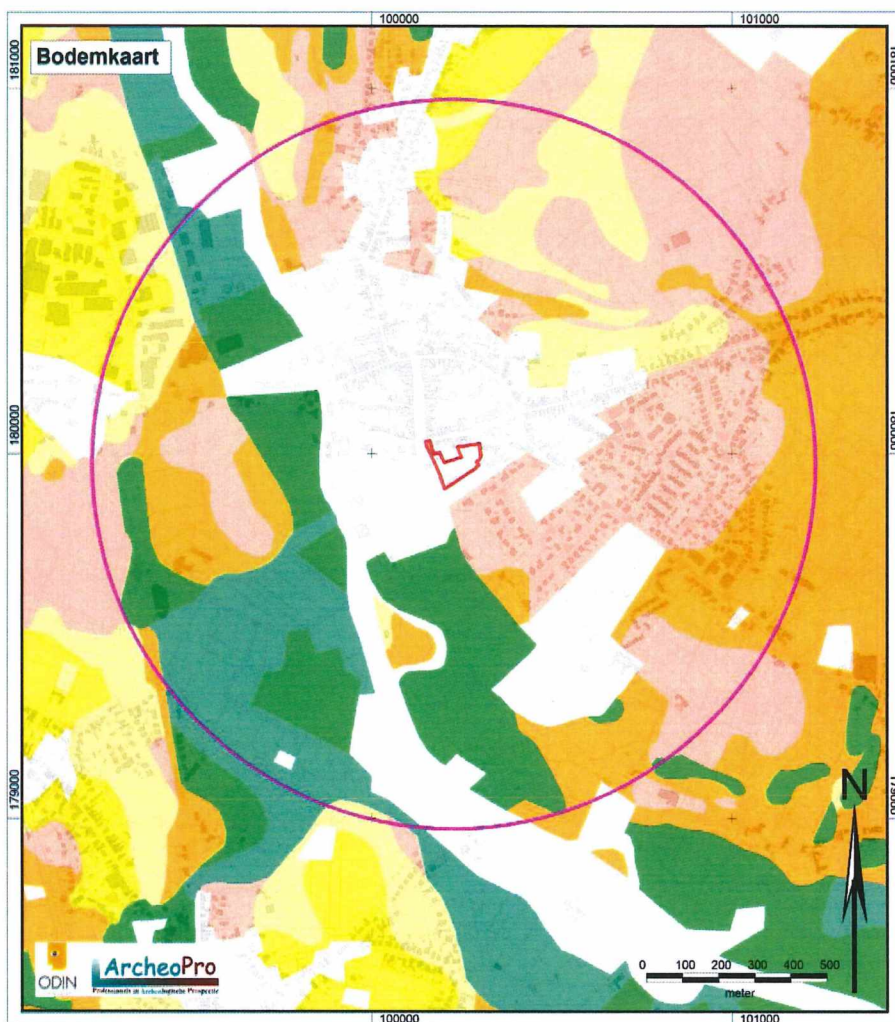
Op de bodemkaart staat het terrein aangegeven als bebouwd. In de onmiddellijke omgeving bevinden zich ten zuiden van het gebied sterk kleyige kleibodems met onbepaald profiel (Eex) en ten oosten ervan matig droge tot matig natte zandleembodems met onbepaald profiel (uLDx) en droge lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont.

Figuur 4 Quartairegeologische kaart (© GDI-Vlaanderen). Het studiegebied is aangeduid in rood.

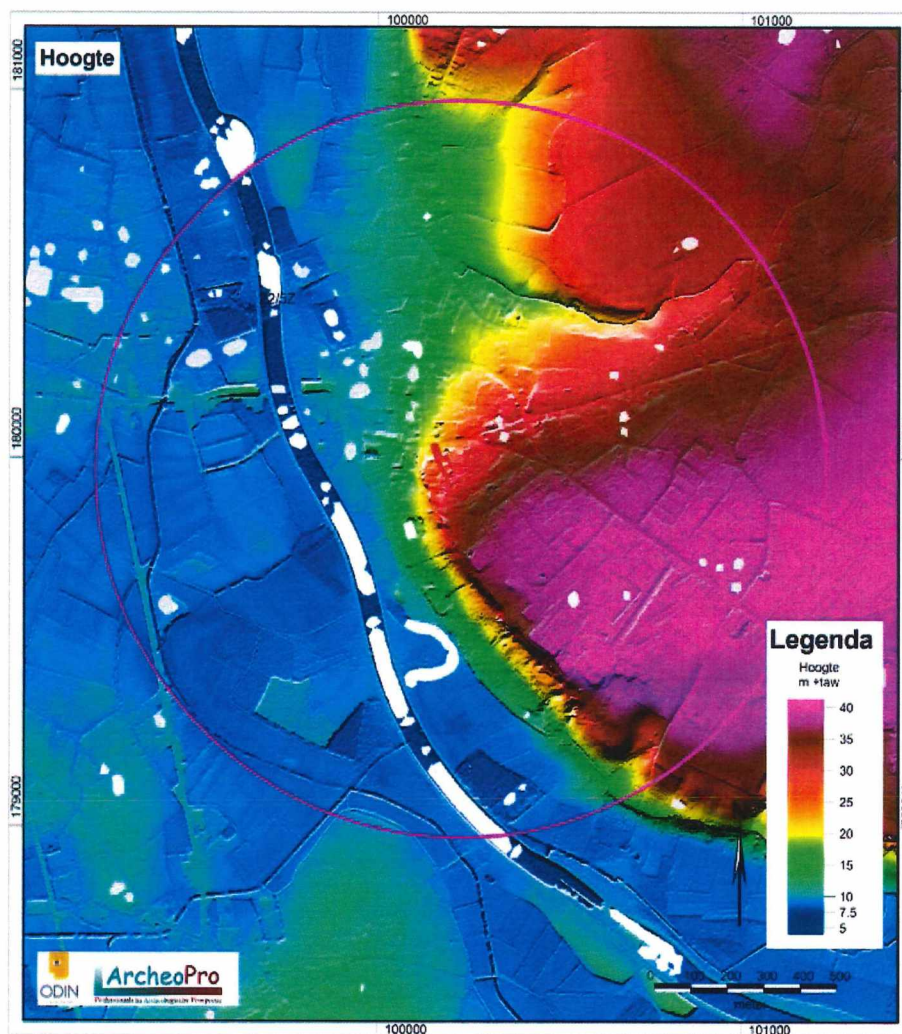

Figuur 5 Bodemkaart (© GDI-Vlaanderen).

Het digitaal hoogtemodel geeft een goed zicht op de topografie van het gebied. Zoals hierboven aangehaald bevindt het terrein zich hoog op de flank van een uitgesproken rug langs de Schelde (Figuur 6). Deze rug wordt gevormd door enerzijds de tertiaire kleiige sedimenten die niet zijn weggeërodeerd wanneer de Schelde zich insneedt en anderzijds door zandlemige sedimenten die tijdens de laatste ijsstijd zijn afgezet. Ten noorden van het gebied is de ingesneden, oostwest gerichte beekvallei van de Leebeek duidelijk te zien.

Figuur 6 Digitaal hoogtemodel van het ruimere gebied

3 ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE¹ CONTEXT

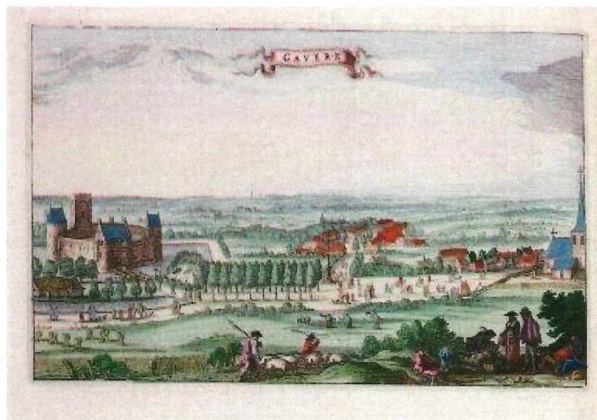
De oudste vermelding van Gavere zou teruggaan tot het begin van de 10de eeuw: Gauere, van het Germaanse Gabra of moeras. Gavere behoorde na 843 tot Lotharingen en het graafschap Brabant. Bestuurlijk was het afhankelijk van de kasselrij van het Land van Aalst. Na de aanhechting bij Vlaanderen (1048) was het Land van Aalst een apart bestuurlijk, gerechtelijk-fiscaal district, waargenomen door het hof "ten Stene" van Aalst. De heerlijkheid of Land van Gavere was één van de vijf leden van het Land van Aalst en gaf zijn naam aan één der oudste, vermogendste en beroemdste geslachten van het graafschap Vlaanderen en zelfs van West-Europa. De heren van Gavere, waarvan de belangrijkste de voornaam Raas droegen, waren, tot de Franse overheersing betrokken bij alle belangrijke momenten van onze geschiedenis (oorlogen, kruistochten, stichtingen van kloosters ....).

Het dorp van Gavere was het centrum van de baanderij of baronie van Gavere. Onder Jacob van Luxemburg werd het in 1518 tot graafschap verheven en in 1540 werd het een prinsdom onder de familie van Egmont.

Op kerkelijk gebied was Gavere afhankelijk van het bisdom Kamerijk, sinds 1559 van het bisdom Gent. Het patronaat van de kerk behoorde aan de benedictijnerabdij van St.-Aubertus van Kamerijk. De Sint-Amanduskerk bevindt zich ten noordoosten van het projectgebied (zie locatie 503.092, Figuur 8) en wordt voor het eerst vermeld in de 13de eeuw. Over zijn vroegste bouwgeschiedenis is echter weinig gekend.

Het slot van de heren van Gavere, opklimmend tot 12de-13de eeuw werd gebouwd aan de Schelde als bolwerk tussen Gent en Oudenaarde. Het werd herhaaldelijk belegerd, o.m. in de beroemde slag van Gavere van 1453 toen het slot bezet werd door de Gentenaren in strijd met Filips de Goede. In de 16de eeuw was het reeds in verval en werd tenslotte volledig ontmanteld in 1658. De locatie van de verdwenen burcht bevindt zich ten westen van het projectgebied (zie locatie 503.093, Figuur 8).

Kerk en burcht staan weergegeven in de zogenaamde Atlas van Loon (Figuur 7). Interessant is dat ook het projectgebied op deze 17de eeuwse pentekening staat weergegeven als een onbebouwd, open gebied.

Figuur 7 Zicht op Gavere, pentekening uit de 17de eeuwse Atlas van Loon (Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam)

De topografische situatie van Gavere aan de Schelde lag aan de grondslag van haar historische ontwikkeling. De burcht, opgetrokken ter beveiliging van de rivier, vormde reeds vroeg een halteplaats op het kruispunt van de Schelde met de landwegen, o.m. naar het oosten en Oudenaarde. Het dorp ontwikkelde zich op de zuidwest helling in de schaduw van de burcht. Naast het strategisch belang was het ook economisch belangrijk als tol- en oversteekplaats en was in 15de eeuw reeds bekend als belangrijke marktplaats met sinds 1628 ook een jaarmarkt.

De aanwezigheid van machtige heren en de nabijheid van Gent met zijn economische privileges en andere marktplaatsen als Oudenaarde en Pamele waren vermoedelijke oorzaken waarom Gavere niet uitgroeide tot een stad.

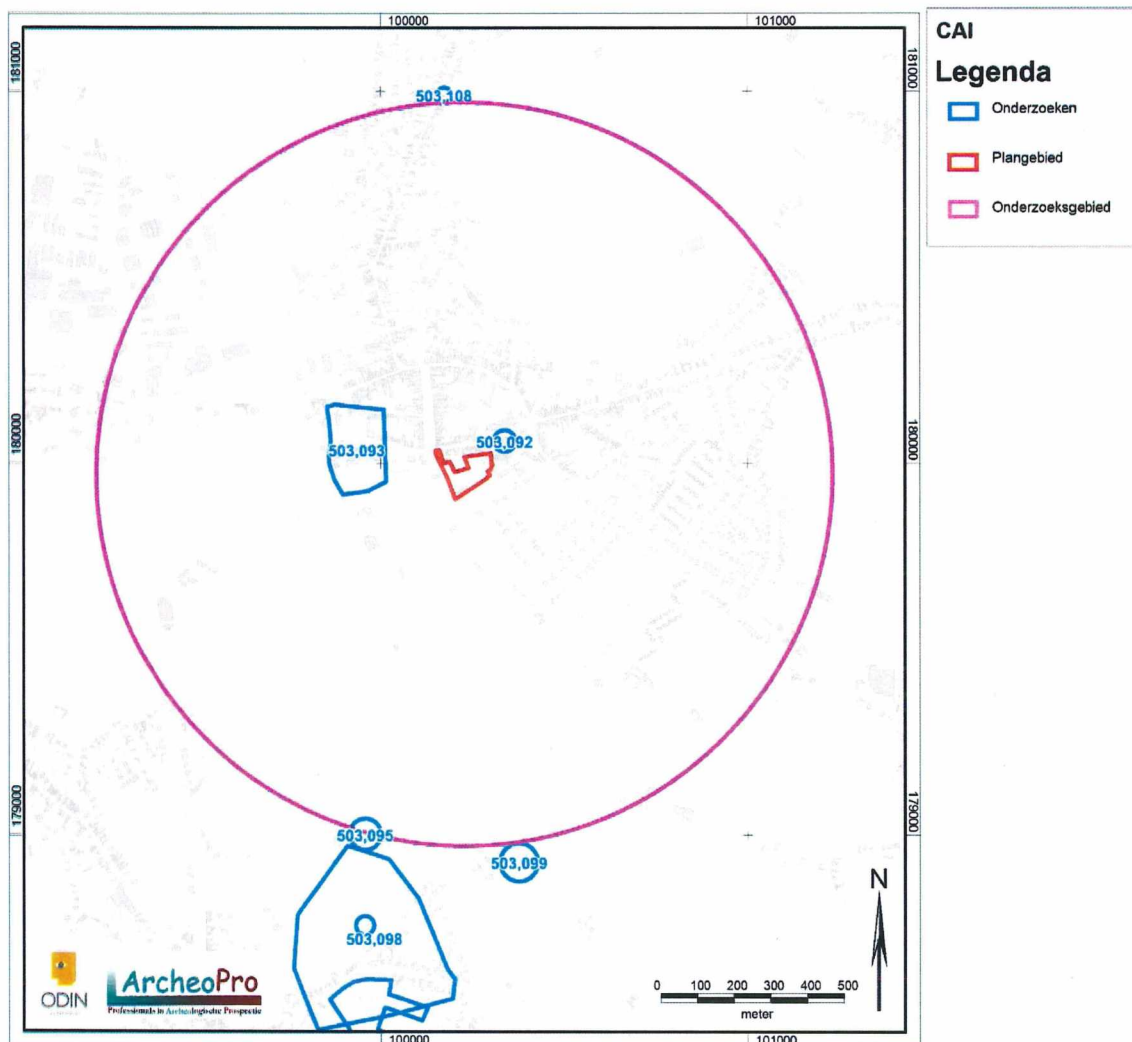
¹ Op basis van de Inventaris Bouwkundig Erfgoed: <https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/geheel/21348>

Het dorp ontwikkelde zich grotendeels rond de Markt en de Sint-Amanduswijk, terwijl langs de Kerk- en Molenstraat bebouwing beperkt bleef (cfr. Figuur 7). Vanaf de 18de eeuw treedt daarin verandering op: op de Ferrariskaart zien we enkele gebouwen en tuintjes verschijnen aan de noordelijke zijde van het projectgebied (Figuur 9). Ten zuiden van het projectgebied situeert zich een grote kouter en windmolen.

In de 19de eeuw neemt de bebouwing toe en zien we een situatie die sterk lijkt op de huidige. Op de Atlas der Buurtwegen merken we nog steeds de hofstede op in de noordoostelijke hoek van het terrein. Een aantal bijgebouwen zijn er bijgekomen en het terrein is opgesplitst in verschillende percelen. Zowel aan zuidelijke als aan westelijke zijde bevindt zich een buurtweg.

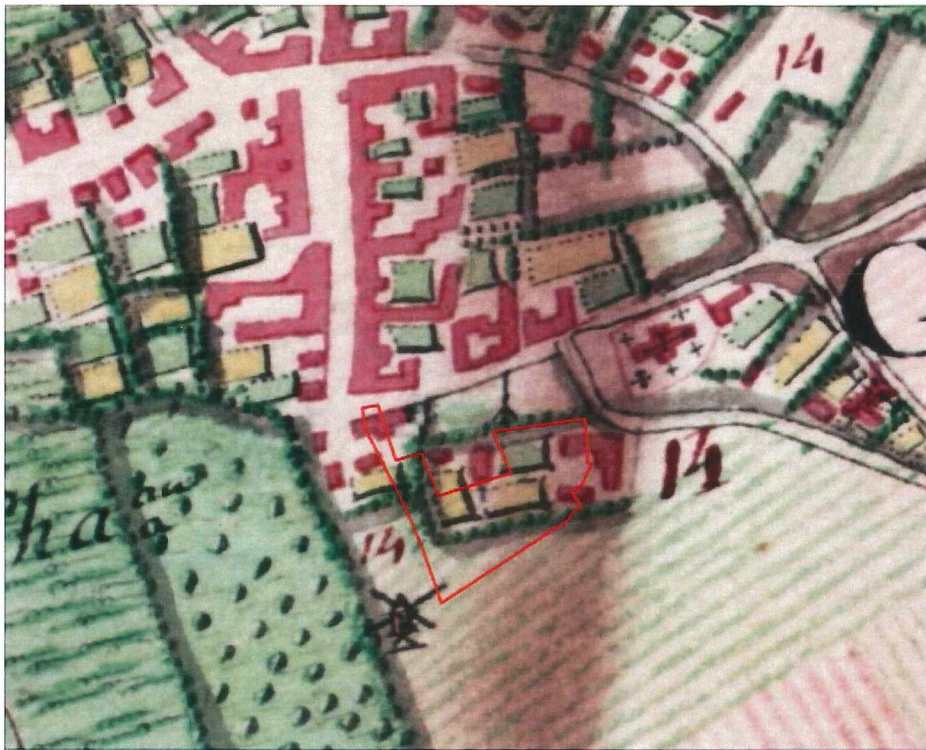
Tot voor kort bevond zich nog een woning in de noordoostelijk hoek: deze dorpswoning was opgenomen in de Inventaris Bouwkundig Erfgoed. De afgebroken gebouwen gaan terug op een vroeg 20ste eeuwse bouwphase, maar op basis van de historische kaarten zien we aldus dat de bewoning teruggaat tot minstens de 18de eeuw.

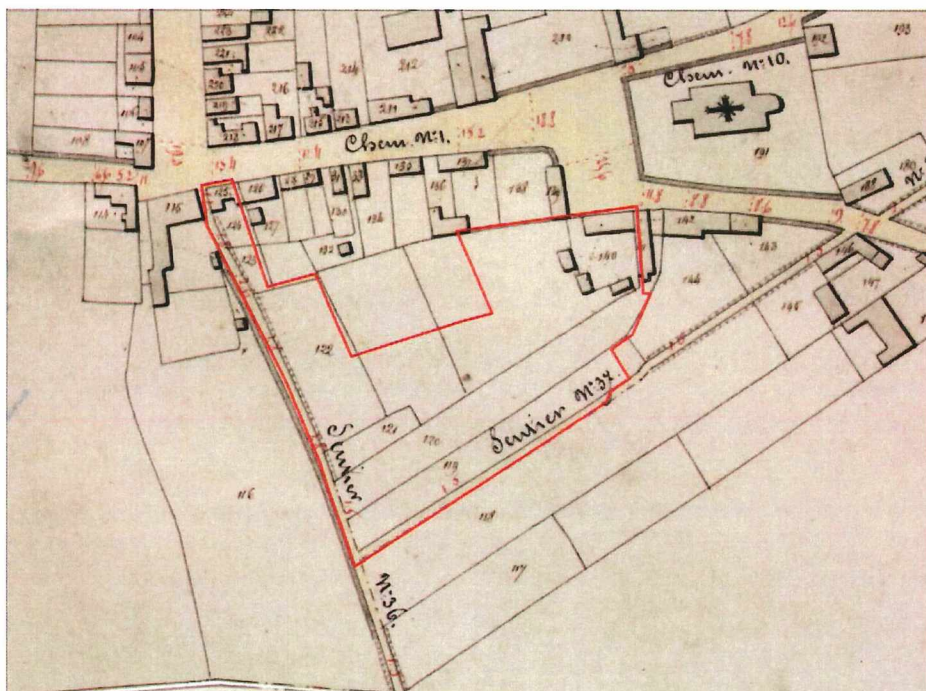
Figuur 8 Vindplaatsen in de omgeving, opgenomen in de cai

Figuur 9 Uitsnede uit de Ferrariskaart (© gis-vlaanderen) waarop het projectgebied staat aangeduid. De ferrariskaart is niet maatvast: daarom is de projectie van het onderzoeksgebied niet helemaal correct te maken.

Figuur 10 Lokalisering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (© gis-vlaanderen)

4 PROEFSLEUVENONDERZOEK

4.1 METHODIEK EN VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

Het veldwerk met betrekking tot het proefsleuvenonderzoek vond plaats op 11, 12 en 13 september. De noordwestelijke hoek van het terrein, namelijk het perceel 314k en de noordelijke zijde van perceel 317d, zijn niet onderzocht aangezien deze zone afgegraven bleek te zijn².

De inplanting van de sleuven werd bepaald in overleg met Onroerend Erfgoed en de opdrachtgever. Oorspronkelijk was geopteerd om de sleuven grotendeels parallel met de zuidelijke begrenzing aan te leggen, wat ook gebeurd is voor sleuf 1. Echter in functie van de bodemkundige situatie werd hiervan afgestapt en de overige sleuven grotendeels dwars hierop georiënteerd.

Figuur 11 Aanleg van sleuf 1 en aansluitend een kijkvenster.

Omwille van de complexe bodemkundige situatie werd sleuf 1 bovendien voor een groot deel verbreed.

Op die manier zijn 12 sleuven gegraven. Sleuf 1 werd centraal verbreed en bovendien uitgebreid met een kijkvenster, dit om een beter zicht te krijgen op het aanwezige colluvium en de relatie met de sporen. Aansluitend en sleuf 5 en 7 is telkens een kijkvenster aangelegd om de sporen verder te evalueren. Sleuf 10 werd verbreed aangezien er muurresten aangetroffen werden waarvan de begrenzing diende opgezocht

te worden. Een kijkvenster was gericht op de registratie van deze muurresten in profiel. Ter hoogte van de muurresten, geassocieerd met de recent afgebroken woning langs de Molenstraat, zijn 2 kleinere sleuven aangelegd (sleuf 11 en 12). Deze richten zich met name op de vraagstelling of er resten van oudere bouwfases aanwezig waren.

Er werden verschillende archeologische vlakken aangelegd. Hun aantal varieert in functie van de bodemopbouw: Terwijl aan oostelijke en westelijke zijde de bodem bestaat uit een ploeglaag en direct daaronder (herwerkt) Tertiaire klei, bleek in de centrale zone een pakket colluvium aanwezig, dat mogelijk ook meerfasig is opgebouwd. Lokaal bleek onder het colluvium een restant van een B-horizont aanwezig. Een eerste vlak werd over het volledige terrein aangelegd net onder de ploeglaag. Waar aanwezig, werd een tweede vlak aangelegd halfweg het colluvium. Indien geen sporen of vondstenconcentraties aanwezig waren, werd getracht een derde vlak aan te leggen onder het colluvium. Dit kon slechts heel plaatselijk gebeuren.

Er werd een profielput aangelegd, minimaal één per sleuf, ca. om de 50m. In sleuf 1 werd de frequentie verhoogd zodat een oost-west transect van de bodemopbouw werd bekomen. De profielput werd met de kraan verdiept tot minimaal 30cm in de kleiige sedimenten. Profielput 1 werd tot 1m in de kleiige sedimenten aangelegd. Één wand werd opgeschoond, beschreven en gefotografeerd.

² Dit werd besloten in overleg met de erfgoedconsulent en de opdrachtgever tijdens een terreinbezoek op 11/9.

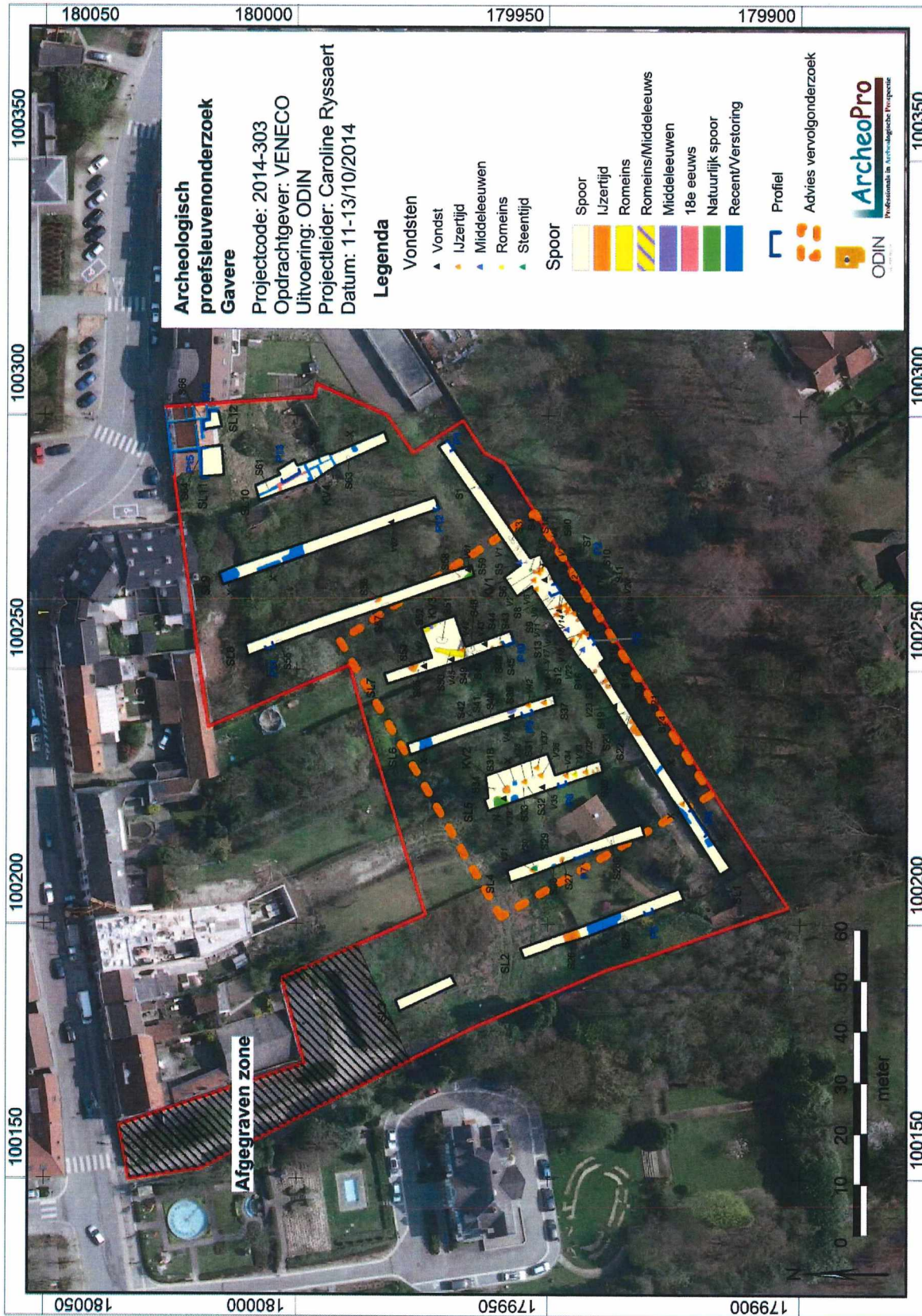
Een archeoloog stond in voor de begeleiding van de kraan, alsook het opschonen van het vlak en de profielen evenals het aankrassen van sporen en vondsten. Een tweede archeoloog volgde en registreerde deze zaken met behulp van standaard sleuvenfiches. Dergelijke fiches laten toe de sporen te schetsen op schaal 1:100. Beschrijvingen werden op een sporenlijst aangevuld. Vervolgens werden sporen en profielen gefotografeerd. Vondsten werden onmiddellijk in gripzakken opgeborgen, terwijl sporen werden aangeduid met een plastic fiche met vermeldingen van nummer. Deze werden aansluitend door een topograaf ingemeten met behulp van een gps/total station, met inbegrip van alle ingrepen. In sleuven 10 tot en met 12 werden muurresten aangetroffen: deze werden schoongeveegd zodat bouwverbanden, mortelsamenstelling en dergelijke meer kon achterhaald worden.

Sleuven, profielen, vondsten en sporen zijn doorlopend genummerd.

Aansluitend aan het inmeten van de sporen is een selectie aan sporen gecoupeerd. Coupes zijn gezet met het oog op het vaststellen van het antropogene karakter van de sporen, alsook om dateerbaar materiaal te verzamelen. In sleuf 1/put 5 zijn sporen s4, s5, s6, s14 en s7 handmatig gecoupeerd.

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt 0.94 ha, waarvan 920m² niet diende onderzocht te worden (reeds afgegraven, zie boven) en een perceel met een oppervlakte van 322m² niet toegankelijk was. Het onderzochte terrein had aldus een oppervlakte van 8067,42m². De oppervlakte van de gegraven sleuven en kijkvensters bedraagt 1092,36m². Dit stemt overeen met 13.5% van het onderzochte gebied.

4.2 RESULTATEN

Algemene bodemopbouw

Zoals aangegeven in de voorgaande paragraaf, verschilt de bodemopbouw sterk.

De bodemopbouw wordt geïllustreerd aan de hand van 3 typeprofielen.

Ap1-Ap2-C Profiel:

- (1) 000-030: donkerbruingrijs, zeer fijn, matig silteus zand met matige hoeveelheid puin en hoog humusgehalte - Ap1 (recente ploeglaag)
- (2) 030-050: bruin, grijs gevlekt, zeer fijn, matig silteus zand, matig humeus, bevat houtskoolfragmentjes - Ap2
- (3) 050-090: beige klei met gefragmenteerde zandsteenfragmenten en fijn zandige lenzen, hellingsmateriaal
- (4) 090-...: beige klei, lokaal wat fragmentjes zandsteen en zandlenzen, hellingsmateriaal

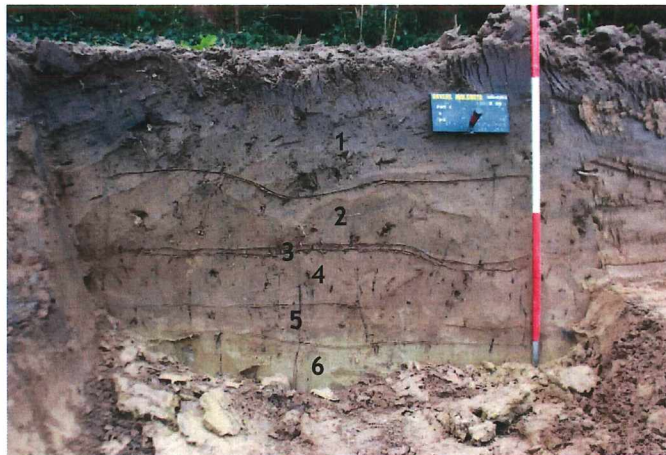

Figuur 12 Bodemprofiel P5 in put 4

Ap1-colluvium-Bt-C

- (1) 000-050: donkerbruingrijs, zeer fijn, matig silteus zand met matige hoeveelheid puin en hoog humusgehalte - Ap1 (recente ploeglaag)
- (2) 050-088: bruin, grijs gevlekt, zeer fijn, matig silteus zand, matig humeus, bevat houtskoolfragmentjes - colluvium
- (3) 088-092: sterk silteus zand, donkerbruin, sterk begrensd
- (4) 092-115: matig silteus zand, donkerbruin - bruin gevlekt, weinig houtskool met geleidelijke ondergrens
- (5) 115-120: matig silteus zand, lichtgrijs-bruin gevlekt met een weinig houtskool. Geïnterpreteerd als Bt horizont (mogelijk ook als gley te interpreteren).

Figuur 13 profiel 3 ter hoogte van sleuf 1

Profielopbouw in het westelijk gedeelte van het projectgebied (perceel A1, aan de hand van profiel 3 in put 2).

- (1) 000-020: bruingrijs licht silteus fijn zand, sterk humeus en matig puinhoudend - Ap1 (ploeglaag)
- (2) 020-050: bruin gevlekt matig silteus zand, met diffuse ondergrens - Ap2
- (3) 050-060: beige, zeer fijn zand, licht gebioturbeerd - B-C horizont
- (4) 060-...: sterk silteus matig fijn zand, sterk ijzerhoudend.

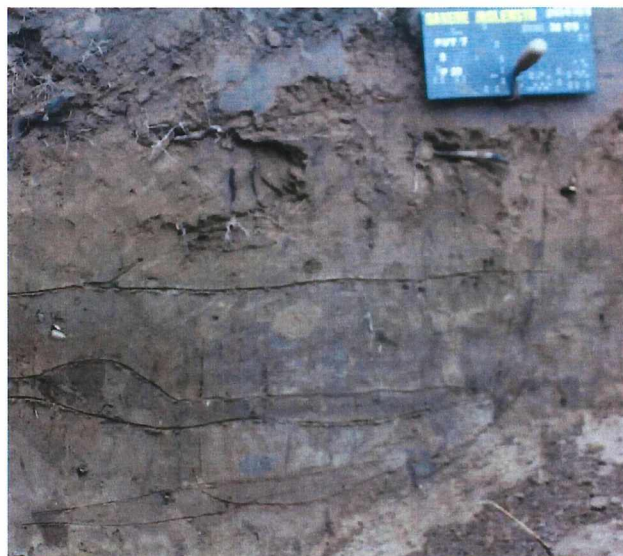
Figuur 14 Bodemprofiel P5 in sleuf 2

Over een groot deel van het terrein blijkt colluvium aanwezig. Gezien de topografische positie van het gebied, op de flank van een uitgesproken helling, dient dit niet te verwonderen. Mogelijk is de aanwezigheid van 2 ploeglagen eveneens aan hellingserosie te wijten. Het colluvium is met name bewaard in het centrale deel van het terrein, terwijl dit naar oostelijke en westelijke zijde zo goed als ontbreekt. Wel is het plausibel dat een deel van het colluvium daar opgenomen is in de ploeglaag.

Het colluvium heeft een eerder grillige opbouw of stratigrafie en lijkt op het eerste zicht gefaseerd opgebouwd. Er zijn onder meer bruine, sterk silteuze humeuze banden opgemerkt die ofwel als spoelbanden, ofwel als inspoeling kunnen geïnterpreteerd worden. Op één plaats gaan ze namelijk doorheen een archeologisch spoor, wat voor de laatste interpretatie pleit (Figuur 15).

Figuur 15 profiel 10 ter hoogte van sleuf 7: de humeuze, sterk silteuze bandjes gaan doorheen een spoor (licht grijs gevlekt)

Onderaan het colluvium is op een aantal plaatsen een lichtgrijze band met diffuse begrenzing opgemerkt. Deze wordt voorlopig geïnterpreteerd als Bt horizon. Indien deze interpretatie stand houdt, betekent het dat het oorspronkelijk loopvlak afgetopt is.

Het onderliggende substraat bestaat grotendeels uit klei waarin fragmenten zandsteen zitten. Het betreft hier wellicht herwerkte tertiaire klei dat eveneens de helling is afgespoeld. Naar het westen toe is ook een zone aangetroffen waarin het ongeroerd substraat bestaat uit lemig zand.

De bodemkundige opbouw van het terrein is met andere woorden complex. Met betrekking tot het archeologisch onderzoek impliceert het dat er verschillende archeologische niveaus voorkomen:

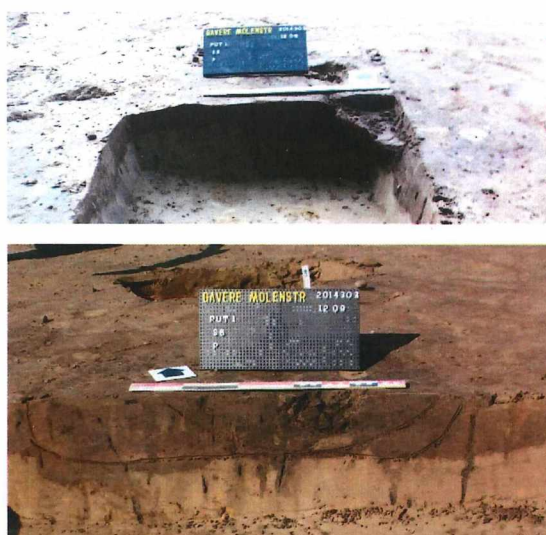
- Tussen de 2 ploeglagen.
- Bovenaan en binnenin het colluvium, aangezien dit wellicht gefaseerd is afgezet.
- In de Bt-horizont onder het colluvium: het feit dat deze B-horizont niet geërodeerd is, impliceert dat ingegraven structuren bewaard kunnen zijn. Het oorspronkelijk loopvlak is wel verdwenen.

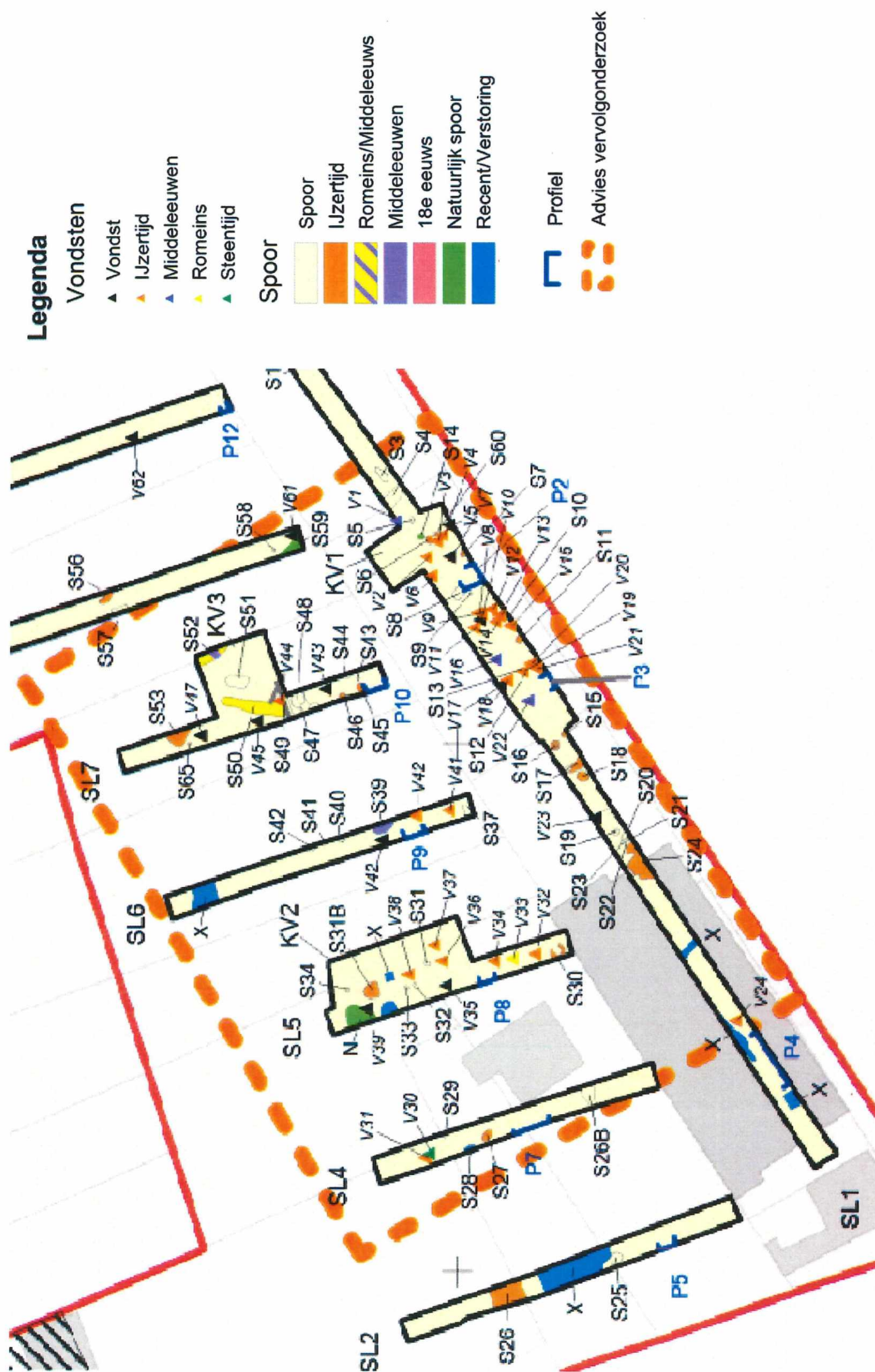
Sporen

Centrale zone

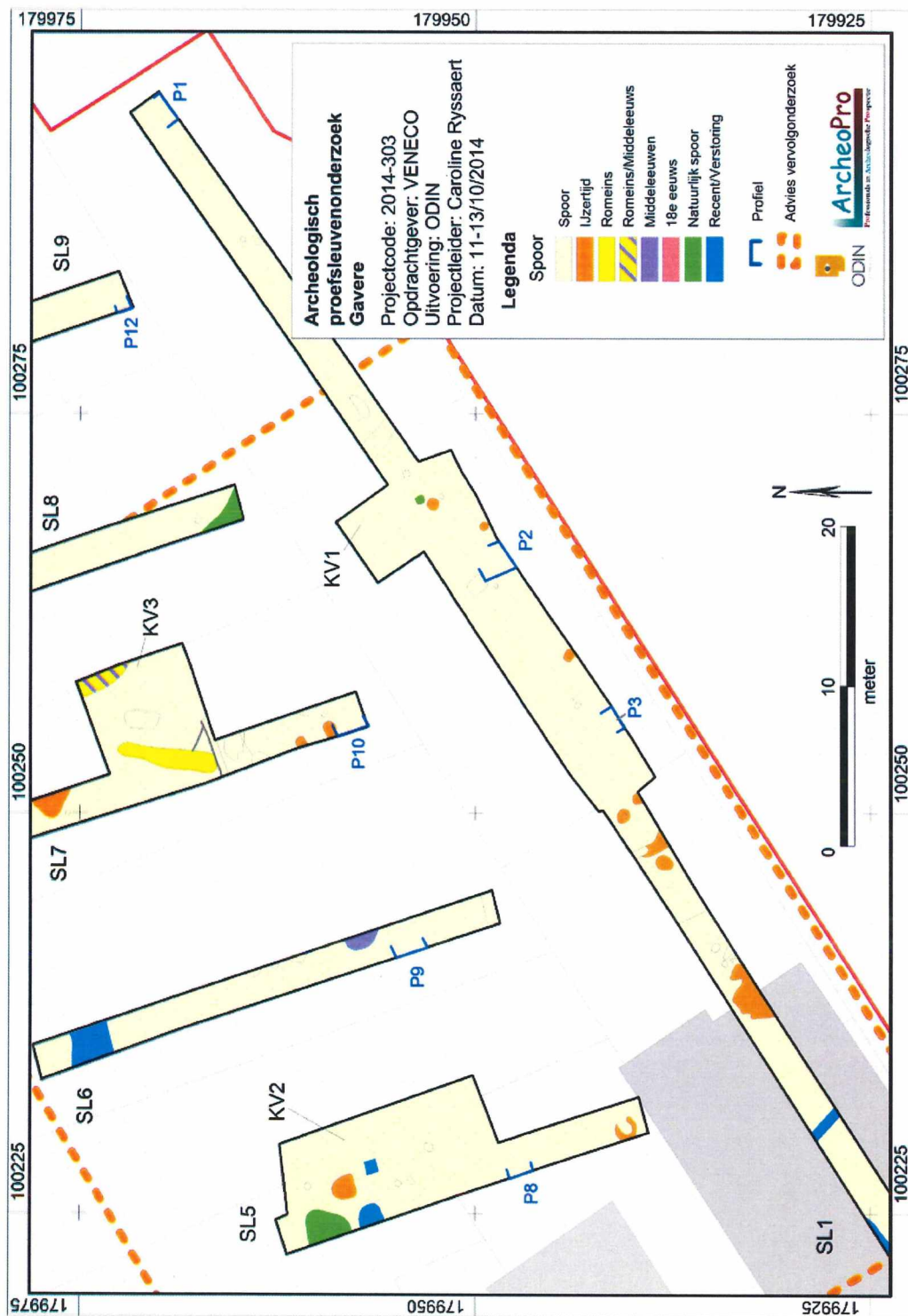
In de centrale zone van sleuf 1 en verspreid over sleuven 5, 6 en 7 is een concentratie aan sporen en vondsten aangetroffen. Wat de sporen betreft lijkt het voornamelijk om kuilen te gaan die variëren qua omvang, maar wel gelijkenissen vertonen op vlak van aflijning en vulling. Zo bevond zich in sleuf 1 een ondiepe kuil, s6, met donkerbruin gevlekte vulling en diffuse aflijning en een diameter van ca. 70cm. De kuil tekende zich af vanaf het tweede vlak en was nog zo'n 40cm diep bewaard. Centraal

Figuur 16 coupe op s6: in de foto boven kan de grote open pot bemerkt worden die geassocieerd is met de donkere kern binnenin de kuil.

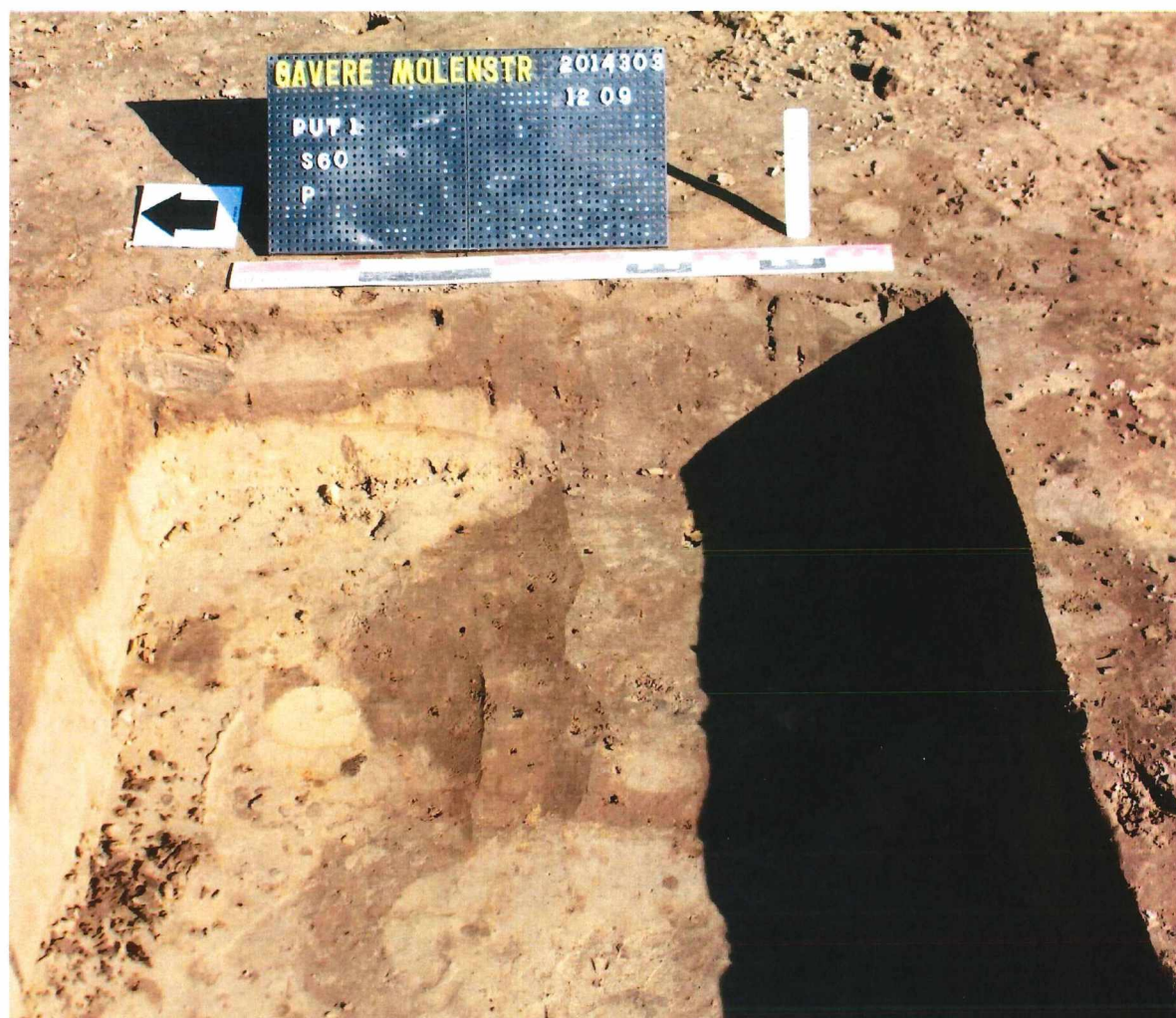

Figuur 18 Uitsnede ter hoogte van de centrale zone met enkel de sporen aangeduid.

in de kuil tekende zich in profiel een iets donkerder vulling die de bodem van een grote pot bevatte die qua vorm en techniek in de late bronstijd - vroege ijzertijd kan gedateerd worden (zie infra).

Tijdens het couperen van dit spoor werd op een dieper niveau een nieuw spoor, s60, aangetroffen dat zich niet liet aflezen op het bovenliggende vlak. Het betreft een kleine kuil met een diameter van 40cm en bruin-grijs gevlekte vulling. In het onderliggende, pleistocene zand tekent het spoor zich duidelijk af. In coupe bleek dat het spoor wel degelijk vanaf vlak 2 insneed.

Figuur 19 Spoor s60 werd pas opgemerkt bij het verdiepen van het vlak.

Vergelijkbare sporen werden in de onmiddellijke omgeving aangetroffen: o.m. sporen s7, s15 en s18 (Figuur 20). Ze bevatten allemaal aardewerk fragmenten die voornamelijk in de vroege ijzertijd kan gedateerd worden (zie infra).

Nabij s18 bevond zich een groter onregelmatig spoor, s17, waarin een grote hoeveelheid aardewerk fragmenten zijn aangetroffen, eveneens te dateren in de vroege ijzertijd. Mogelijk betreft het een greppel waarvan de contouren diffuus bewaard zijn, of een grote kuil die slechts gedeeltelijk werd aangesneden. Een interpretatie als natuurlijk spoor kan evenmin uitgesloten worden (Figuur 20).

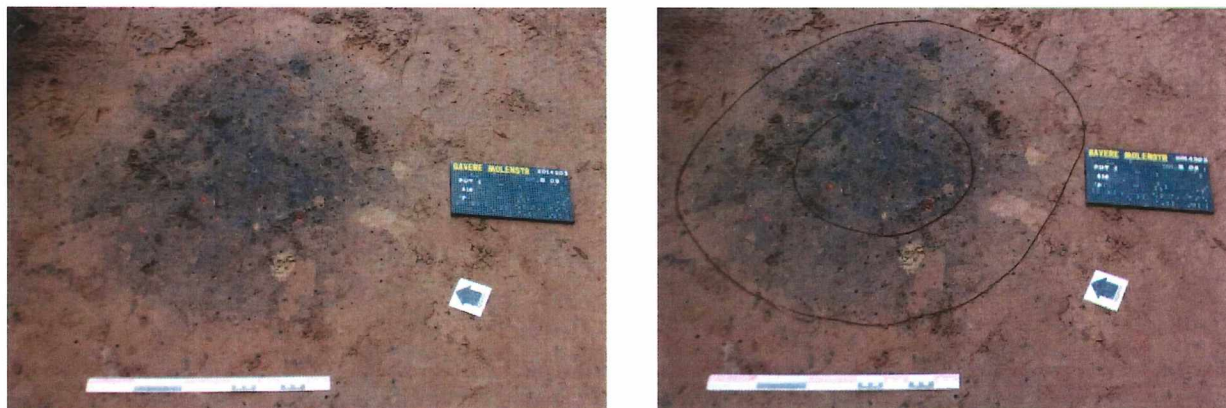
Één spoor, s16, werd als paalspoor geïnterpreteerd: Het gaat om een rond, donkerbruin tot zwart gevlekt spoor met in de kern heel wat houtskool en verbrande leem (Figuur 21). De aflijning is matig diffuus. De kuil heeft een diameter van ca. 70cm, terwijl de kern ongeveer 40cm meet in doorsnede.

Figuur 20 Beeld op sporen s17 (voorgond) en vervolgens de kuil s18

Figuur 21 vlakfoto van het paalspoor s16 (links zonder aflijning, rechts met aflijning van kern en paalkuil)

Naar het westen toe lijken sporen s20 tot en met s24 de begrenzing van de sporencluster te vertegenwoordigen. Verder westwaarts zijn enkel recente sporen aanwezig die te maken hebben met een gebouw dat hier tot voor kort aanwezig was. De impact van deze verstoring lijkt in diepte beperkt te zijn. Door de aanwezigheid van het colluvium, dat hier eerst in dikte lijkt toe te nemen om vervolgens naar het einde van de sleuf quasi volledig te verdwijnen, reiken de meeste recente sporen niet doorheen het volledige pakket. We vermoeden aldus dat de afname van de densiteit aan sporen wijst op de effectieve grens van de vindplaats. Dit vermoeden wordt verder gestaafd door de sterke afname aan losse vondsten (slechts 1 fragment).

Figuur 22 Beeld op de westelijke zone van sleuf 1, gekenmerkt door een dik pakket colluvium en bovenaan een verstoord bodemprofiel.

Naast de sporen, is het vooral de densiteit aan vondsten die opvalt. Het betreft grotendeels relatief grote scherven handgevormd aardewerk dat - net als de vondsten in de meeste sporen - in de ijzertijd is gedateerd. Een aantal vondsten kon niet gedateerd worden omwille van hun kleinere afmetingen of weinig kenmerkende eigenschappen. Belangrijk is dat er duidelijk ook een jongere component aanwezig is. Wat sleuf 1 betreft wijzen we op de aanwezigheid van een 4-tal scherven die eerder in de (vroeg) middeleeuwen lijken thuis te horen.

Ditzelfde beeld zet zich door naar het noorden toe, ter hoogte van sleuven 5, 6 en 7. Terwijl in sleuven 4 en 8 de densiteit sterk afneemt. Ook hier overheersen vondsten en contexten die in de ijzertijd zijn gedateerd. In verhouding met sleuf 1 lijkt de densiteit aan losse vondsten af te nemen (Figuur 17). Ter hoogte van sleuf 5 en kijkvenster 2 vermelden we onder meer een donkergrijs gekleurde, houtskoolrijke kuil s31b (Figuur 23) waarin een aantal fragmenten gepolijst, besmeten aardewerk werd aangetroffen. In de nabijheid zijn een aantal sporen als mogelijke (paal)kuilen geïnterpreteerd: s34 is een rond spoor met matig diffuse aflijning en bruinigrijze vulling. Drie andere sporen, namelijk s33, s32 en s31, hebben een gelijkaardige vulling maar variëren wat hun afmetingen en soms onregelmatige vorm betreft. Één van deze sporen, s31, is gecoupeerd zodat het antropogene karakter ervan bevestigd kon worden. Terwijl in vlak nog een onregelmatige verkleuring kon vastgesteld worden, bleek in doorsnede geen aflijning meer te zien. Wel was een regelmatige gevormde, holle buisvormige ijzerconcretie bewaard. Er werd gepoogd om deze concretie in bulk te lichten, maar ze bleek te broos en verkrumelde uiteindelijk. Dergelijke concreties zijn natuurlijk gevormd. Vaak komen ze voor rond wortelgangen. Hier valt evenwel de regelmatige vorm alsook grootte op (diameter 8cm), waardoor we ons afvragen of de ijzerconcretie niet rond een paal kan afgezet zijn.

In sleuf 6 sluit s40 bij de hier boven beschreven sporen. Spoor s39, een grote kuil met houtskool en verbrande leem, bevatte echter zowel ijzertijd- als middeleeuws materiaal. Stratigrafisch bevond

deze zich op de overgang tussen de tweede ploeglaag en het colluvium. Sporen 41 en 42 snijden door heen de tweede ploeglaag en zijn dus duidelijk jonger.

Figuur 23 Beeld op kijkvenster 2 ter hoogte van sleuf 5. Op de voorgrond bevindt zich een paalkuil s34, daarachter een houtskool- en vondstenrijke kuil s31b.

Figuur 24 Coupe op s31

Figuur 25 Coupe op s31 - na het verwijderen van de ijzerconcretie.

De jongere fases troffen we ook aan ter hoogte van sleuf 7 en kijkvenster 3. Zo bevat 1 spoor, s39 in sleuf 6, naast vroeg ijzertijd materiaal ook 2 mogelijke middeleeuwse scherven. In een langgerekt spoor s50, geïnterpreteerd als een greppel, is naast een handgevormd fragment aardewerk een fragment terra sigillata aangetroffen. In spoor s52, mogelijk een grote kuil die zich in de wand van het kijkvenster bevindt, zijn zowel Romeinse als (vroeg)-middeleeuwse scherven aangetroffen. Tussen beide sporen bevindt zich spoor s51 met lichtgrijs en bruin gevlekte vulling en vage aflijning. Omwille van zijn vage aflijning kunnen we een interpretatie als natuurlijk spoor niet uitsluiten. Naar het zuiden van de sleuf toe bevinden zich eveneens een aantal eerder vage sporen. De zichtbaarheid van het vlak was hier slecht omwille van heel wat worteldoorgroeiingen, wat het opschaven

bemoeilijkte. Spoor s46 is dankzij zijn houtskoolrijke vulling het duidelijkst zichtbaar, terwijl de andere sporen een zeer diffuse begrenzing hebben.

Figuur 26 Beeld op kijkvenster 3 ter hoogte van sleuf 7: op de voorgrond bevindt zich een greppel die we voorlopig in de Romeinse periode plaatsen.

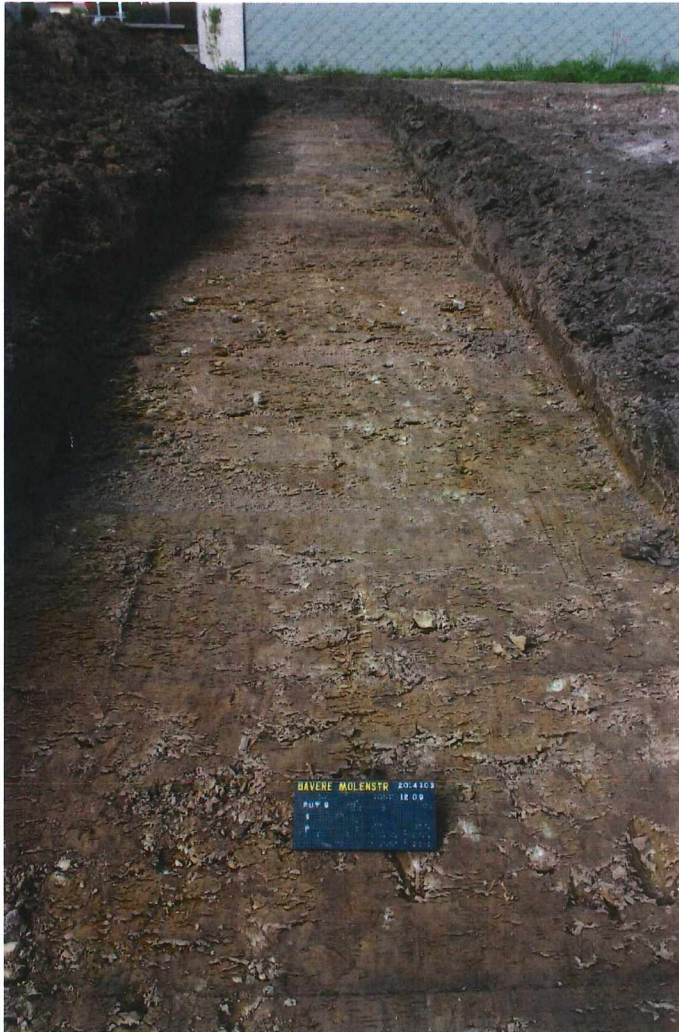

Figuur 27 sporen 43 (op de achtergrond), 44 (links op de foto) en 46 (rechts vooraan) in sleuf 7.

De densiteit neemt naar het oosten sterk af. Dit kan in relatie gebracht worden met bodemkundige situatie: het colluvium neemt namelijk sterk af. Ter hoogte van sleuven 8 en 9 zijn voornamelijk recent kuilen aangetroffen. Ook de densiteit aan vondsten wordt herleid tot bijna nihil. Puntvondst 62 is weliswaar het vermelden waard: het betreft een fragment van een maalsteen (zie infra).

Figuur 28 Beeld op sleuf 9 die, uitgezonderd een aantal grote recente kuilen, geen sporen bevat. Ter hoogte van sleuf 9 was geen colluvium bewaard: in het vlak dagzomen zandsteenfragmenten van het onderliggende Tertiair.

Historische bebouwing in de noordoostelijke sector.

Op basis van de historische kaarten en gegevens uit de Inventaris Bouwkundig Erfgoed was bij aanvang van het onderzoek gekend dat zich in de noordoostelijke sector gebouwen bevonden. Het gebouw dat in het kader van dit project werd gesloopt was 19de eeuws in oorsprong. Het archeologisch onderzoek richtte zich specifiek op de vraag of ook nog restanten van de vroegere fases aanwezig waren, al dan niet gekend uit de historische bronnen. De sleuven werden ook in functie van deze vraagstelling aangelegd.

Sleuven 11 en 12 werden tegen de 19de eeuwse funderingsresten aangelegd. Deze bleken zich onmiddellijk op de onverstoorte moederbodem te bevinden. Er waren met andere woorden geen aanwijzingen voor oudere fases die zich onder de 19de eeuwse gebouwrestanten bevonden. Ook in vlak werden geen aanwijzingen aangetroffen. Het muurwerk van het afgebroken gebouw en de kelder werd schoongemaakt en gecontroleerd: o.m. het gebruik van cementmortel en de eerder kleine afmetingen van de bakstenen sluit aan bij een 19de eeuwse datering. Er waren ook geen aanwijzingen voor herbruikt materiaal.

Figuur 29 Zicht op de kelder van het recent afgebroken 19de eeuws gebouw

Figuur 30 Zicht op de fundering van het 19de eeuws gebouw

Figuur 31 Beeld op de restanten van de bijgebouwen ter hoogte van sleuf 10

Figuur 32 Funderingsrestanten van de muur toebehorend aan structuur S61

Ter hoogte van sleuf 9 werden bakstenen restanten aangetroffen die mogelijk een oudere fase vertegenwoordigen. Het betreft een langgerekt noord-zuid gerichte structuur die bestaat uit verschillende kamers/compartimenten. Deze structuur is aangeduid als S61. De bakstenen hebben net als het eerder beschreven gebouw een kop/strek metselverband. De gebruikte bakstenen hebben een groter formaat: 24 x 11 x 5,5 cm. Van de fundering zijn slechts 2 à 3 rijen opstand bewaard. Deze rusten op een dunne funderingslaag bestaande uit gefragmenteerde baksteen, kalkmortelresten en enkele fragmenten natuursteen. Deze funderingslaag rust onmiddellijk op de onverstoorte moederbodem. De zones tussen de muurresten zijn opgevuld met gele kalkmortel en baksteenfragmenten. Er zijn geen vloerniveaus aangetroffen. Centraal in de sleuf sluit hierop een recentere structuur aan, S63. De bakstenen hebben kleinere afmetingen (21 x 10 x 5 cm) en zijn gemetseld met een harde, witte kalkmortel. Het gebouw zet zich naar oostelijke richting verder.

Er werden geen vondsten aangetroffen die informatie verschaffen over de ouderdom van de muurresten. Sleuf 10 werd verbreed ten einde na te gaan of zich in de onmiddellijk nabijheid grondsporen bevonden, maar deze werden niet aangetroffen. Net als wat sleuf 11 en 12 betreft, viel op dat de muurresten zich onmiddellijk op de onverstoorte moederbodem bevonden. Dit moedermateriaal bestond uit klei met fragmenten natuursteen.

Vondsten

Aardewerk

IJzertijd

Voornamelijk in de centrale zone is een grote hoeveelheid aardewerk aangetroffen, zowel als losse vondst als geassocieerd in sporen. Voor een volledig overzicht verwijzen we naar de vondstenlijst in bijlage. Naast een inventaris waarin aantallen per type scherf zijn opgenomen, werd een assessment uitgevoerd door middel van een quick scan door Tina Dyselinck (BAAC). Hierbij werden volgende zaken bekeken: kleur, hardheid van het baksel, voorkomen oxiderende baksel of secundaire verbranding, opmerkelijke verschralingen, besmeten of versiering en vormen. Van opmerkelijke zaken, die mogelijk daterend zijn, werden vergelijkingen opgezocht.

Op basis van het algemeen voorkomen van het aardewerk, naar voorkomen, baksel, bakking, kleur, verschraling, wordt het merendeel van het aardewerk in de vroege ijzertijd geplaatst. Typisch voor een dergelijk vroege datering zijn een haakrandschaal zoals aangetroffen ter hoogte van V45a, de grote pot uit spoor S6 en verschillende vormen uit andere vondstnummers zoals het bijna complete profiel van een gesloten kom uit spoor S53. Het voorkomen van een gezondeerde kamversiering (zoals op het fragment uit spoor S4), vrij scherp geknikte vormen en verhoogde bodemknikken spreken dit niet tegen, maar wijzen eerder op een latere fase in de vroege ijzertijd, rond 600 v. Chr.

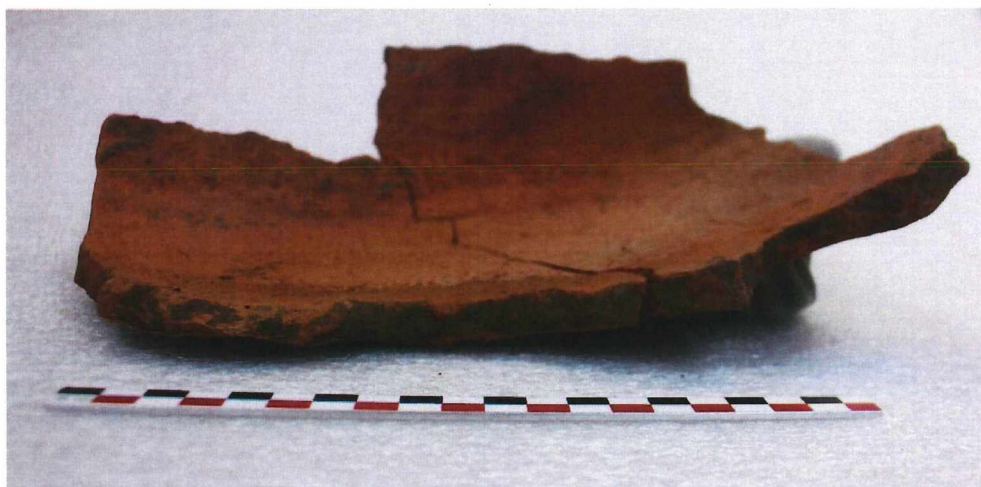

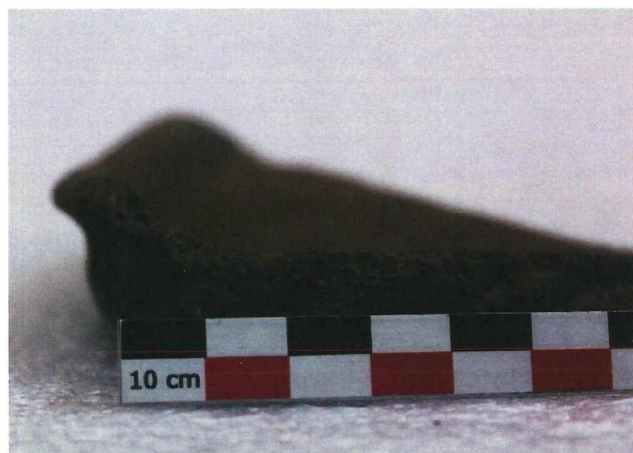
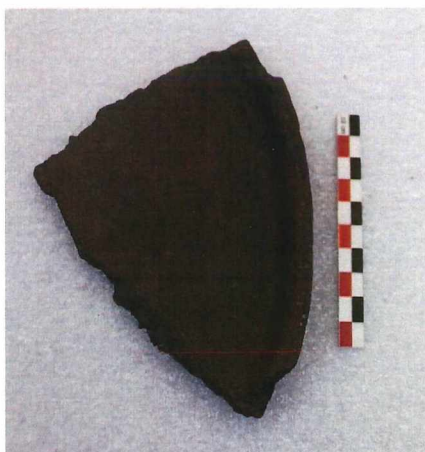
Figuur 34 Fragment van een haakrandschaal (V45a)

Figuur 33 Bijna compleet profiel van en gesloten kom (ruw exemplaar) te dateren in de vroege ijzertijd.

Figuur 35 in spoor S60 werd een fragment van een grote pot aangetroffen met een vorm die chronologisch in de late bronstijd - vroege ijzertijd voorkomt.

Figuur 36 Deze afgeronde La Tène schaal (V8) kan chronologisch op de overgang van de vroege naar midden ijzertijd geplaatst worden

Figuur 38 Randfragment van een gepolijst, drieledig exemplaar, chronologisch te plaatsen in de vroege ijzertijd

Figuur 37 klein verzorgd randfragment versierd met spatelindrukken

Figuur 40 Besmeten aardewerk komt relatief vaak voor, zoals hier een wandfragment met vondstnummer V38

Figuur 39 Bij de versierde fragmenten kwam ook dit exemplaar met nagelindrukken voor.

Wel lijken er hier en daar afwijkende contexten tussen te zitten. Er is duidelijk een jongere component aanwezig, maar deze kon - uitgezonderd enkele fragmenten - niet verder gespecificeerd worden door te weinig determinerend materiaal.

Te Berlare zijn vergelijkbare bodems, gezoneerde kamversiering en het kleine geknikte randje aangetroffen, gedateerd in de Vroeg La Tène (De Clercq/De Mulder 1999, Fig. 7 en verder, 27 en verder)

In Wallonië zijn verschillende haakrandschalen en een vergelijkbare grote pot zoals die uit spoor S6 gevonden, gedateerd in de Hallstatt-periode (Guillaume 2005, Fig. 17, 70 en Fig. 30 en verder, 83 en verder)

De geknikte schaal met vondstnummer v8 is vergelijkbaar met de geknikte schalen uit de Vroeg La Tène contexten uit de omgeving, zoals Spiere en Kemmel. Toch is de knik minder scherp waardoor een vroegere datering dan de Vroeg La Tène wordt vooropgesteld (Delaruelle 2001, Plaat 13, 38).

Het materiaal is in zijn geheel het best vergelijkbaar met het materiaal gevonden op de Kayberg te Vlijtingen. Helaas is dit materiaal niet nauwer gedateerd dan ijzertijd. De spatelindrukken op het schouderfragment zijn er eveneens aangetroffen op een soortgelijke pot (Vanderhoeven 1978, Afb. 15, 33). Ook nagelindrukken komen er voor (id, Afb. 13, 31), naast de gezoneerde kamversiering (id, Afb. 21, 39). De verhoogde bodemknik is er ook vastgesteld (id, Afb. 20, 38).

Romeins aardewerk

Een aantal fragmenten kunnen in de Romeinse periode geplaatst worden. Zoals hierboven vermeld zijn er bij het handgevormd aardewerk ook wat fragmenten die een jongere datering hebben, maar kunnen ze omwille van hun beperkte afmetingen niet gedateerd worden. Handgevormd materiaal kan ook thuis horen in de Romeinse fase.

In spoor S50 werd een fragment terra sigilata aangetroffen, herkenbaar aan de typische deklaag. Het betreft wellicht een fragment van een klein schaaltje. Een stempel bleek niet aanwezig.

Bij de aanleg van het tweede vlak in kijkvenster 2 (V32) werd heel wat aardewerk verzameld, waaronder een aantal fragmenten kruikwaar en een fragment gedraaid grijs aardewerk met een zwarte deklaag, dat mogelijk ook een Romeinse datering heeft.

Figuur 41 Een fragment kruikwaar en grijs geverfd aardewerk aangetroffen in kijkvenster 2

Tot slot vermelden we een drietal fragmenten zeepwaar.

Middeleeuws aardewerk

Middeleeuws aardewerk is in beperkte mate aangetroffen. In spoor S41 is een randfragment met een aanzet naar de steel van een braadpan aangetroffen in rood geglazuurd aardewerk (late middeleeuwen). Daarnaast zijn enkele kleine fragmenten gedraaid grijs aardewerk met zandig baksel aangetroffen waarvan een datering in de Romeinse periode of middeleeuwen mogelijk is.

Belangrijk is de aanwezigheid van een mogelijke vroegmiddeleeuwse component. Het gaat om enkele dikwandige handgevormde fragmenten rood aardewerk. Daarnaast komt één mogelijk gedraaid fragment in een grijs-roze baksel voor. De scherven vertonen zowel chamotte als organische verschraling. De buitenwand lijkt afgewerkt met een beige beschildering. Er zijn geen typerende randen of vormen die de datering verder kunnen onderbouwen.

Figuur 43 enkele dikwandige, grof verschraalde scherven

Figuur 42 fragment van een dunwandige scherf verschraald met chamotte

Glas

Er is één fragment glas aangetroffen - als losse vondst bij de aanleg van kijkvenster 2 (V32): Het betreft geel-groen glas dat heel wat kleine luchtbelletjes bevat. Qua datering kan het zowel om Romeins als middeleeuws materiaal gaan.

Natuursteen

Naast een losse vondst kalksteen, vermelden we een groot fragment van een maalsteen. Het betreft meer bepaald de ligger van een zadelvormige maalsteen vervaardigd in zandsteen. Dit type kent een zeer ruime chronologische verspreiding, maar lijkt voornamelijk geassocieerd met prehistorische contexten. De maalsteen werd aangetroffen in sleuf 9, aldus buiten de vondsten- en sporenconcentratie van de centrale zone gelegen.

Figuur 44 Fragment van een maalsteen

Vuursteen

Er zijn drie vuurstenen artefacten aangetroffen: het gaat om twee losse vondsten en één vondst geassocieerd met een spoor. De artefacten zijn allemaal vervaardigd in donkergrijze vuursteen met gerolde cortexrestanten. Het gaat in alle drie de gevallen om een specifiek type van debitage materiaal, namelijk kernranden. De gebruikte grondstof, de verzorgde voorbereiding, in combinatie met percussiesporen die eerder doen denken aan harde hamer - percussie, sluiten aan bij het verwachtingspatroon voor het epipaleolithicum/vroeg-mesolithicum. Echter, op basis van slechts drie stuks blijft deze chronologische toewijzing zeer voorbarig.

Metaal

De metaaldetectie bracht weinig positieve hits op. In sleuf 7 werd ter hoogte van vondstlocatie V37 een kleine metalen gesp aangetroffen.

4.3 WAARDERING

Centraal in het projectgebied is een zone aangesneden met een hoge densiteit aan sporen en vondsten. Deze zone is geassocieerd met een specifieke bodemkundige situatie: er is een dik pakket colluvium bewaard en lokaal zelfs een restant van een B-horizont onder dit colluvium. Waarom het colluvium enkel in de centrale zone lijkt bewaard te zijn is vooralsnog niet achterhaald. Mogelijk bevond zich daar een natuurlijke depressie of geul die als sedimentval dienst heeft gedaan. Naar analogie met andere vindplaatsen gaan we ervan uit dat dit colluvium in verschillende fases is afgezet (Paulussen 2013), alhoewel dit voor de betreffende regio nog niet onderzocht is. Er zijn binnen het pakket wel bruine humeuze bandjes aanwezig. Aangezien op twee plaatsen werd vastgesteld dat deze doorheen archeologische sporen gaan, interpreteren we deze als inspoelingsbandjes en aldus het resultaat van bodemprocessen die zich na de vorming van het colluvium en van de archeologisch vindplaats voltrokken. We interpreteren ze dus niet als humeuze spoelbanden die een gefaseerde opbouw van het colluvium illustreren. Maar bij gebrek aan een bodemkundige tijdens de uitvoering van het onderzoek, houden we dit alsnog onder voorbehoud.

Deze specifieke bodemkundige situatie heeft een belangrijke impact op het archeologische verhaal. Archeologische sporen kunnen zich op verschillende niveaus bevinden. Dit kan ofwel het resultaat zijn van het bodemkundige proces na de afzetting van het colluvium: Door uitspoeling van de sporen zijn deze pas zichtbaar op een dieper niveau. Of dit kan het resultaat zijn van de gefaseerde opbouw indien een archeologische site zich tussen de verschillende afzettingsfases heeft gevormd. Tijdens het veldwerk is op een aantal plaatsen vastgesteld dat sporen zich pas op een dieper niveau lieten aflezen, bijvoorbeeld na het couperen van een kuil in sleuf 1 werd een spoor op de overgang van het colluvium naar de B-horizont geregistreerd. Ook werd bij het aanleggen van het profiel op 2 plaatsen een spoor in de wand herkend, die niet in het vlak werd geregistreerd. Dit lijkt te suggereren dat het voornamelijk de bodemkundige processen zijn die een impact gehad hebben op de zichtbaarheid van de sporen. Maar we kunnen de andere hypothese evenmin uitsluiten.

Een tweede belangrijke impact heeft betrekking tot het hoge aantal losse vondsten. Hier stellen zich ook verschillende hypothesen die elkaar niet noodzakelijkerwijs uitsluiten:

- Het materiaal is mee afgespoeld: Dit zou betekenen dat de vondsten afkomstig zijn van een vindplaats die zich hoger op de helling bevond en afgespoeld is. Echter, de aanwezigheid van sporen waarin voornamelijk ijzertijdmateriaal, en in mindere mate jonger materiaal, werd aangetroffen wijst er in ieder geval op dat er zich effectief een vindplaats in situ bevindt. Ook lijkt de grootte van heel wat vondsten, evenals het 'verse' karakter ervan niet te wijzen op transport³.
- Het materiaal is geassocieerd met sporen die pas op een dieper niveau duidelijk afleesbaar zijn: Door inspoeling zouden de sporen bovenaan nauwelijks herkenbaar zijn, maar de vondsten zich wel nog in situ bevinden. Bij het verdiepen van het vlak is dit in ieder geval niet systematisch vastgesteld.
- Het materiaal bevindt zich effectief in situ en is afkomstig van een 'leeflaag' die direct geassocieerd is met de vindplaats.

Een derde belangrijke impact is dat door de complexiteit van de bodemopbouw de waardering van mogelijke diepere niveaus eerder beperkt is gebeurd aangezien dit zou geresulteerd hebben in het weggraven van het eerste niveau.

Op basis van de bodemkundige en archeologische waarnemingen onderscheiden we vier niveaus waarop archeologische sporen zijn herkend:

---

³ Wanneer archeologisch materiaal verplaatst wordt (door hellingen- of watererosie) resulteert dit vaak in een hoge fragmentatiegraad en beschadiging/afroning van de randen.

- Op de overgang van de Ap1 en Ap2 horizont: hierin zijn scherp afgelijnde, jong gedateerde sporen aangetroffen.
- Op de overgang van de Ap2 en de top van het colluvium: op dit niveau zijn de meeste losse vondsten aangetroffen, evenals een reeks sporen die op basis van het archeologisch materiaal zowel in de ijzertijd, Romeinse tijd als middeleeuwen te dateren zijn.
- Binnen het colluvium: met name waar het colluvium zeer dik bewaard is, zoals in sleuf 1, en verschillende humeuze bandjes aanwezig zijn, blijken sporen pas halfweg het colluvium herkenbaar.
- Onderaan het colluvium, op de overgang van dit pakket naar de B of C-horizont.

Figuur 45 Ter hoogte van profiel 9 tekent zich een lichtgrijs paalspoor af halfweg het colluvium.

Wat de twee laatste onderste niveaus betreft, werden enkel sporen met ijzertijdmateriaal aangetroffen, maar gezien hun beperkte aantal is dit onvoldoende om aan te tonen dat aan deze stratigrafische opbouw een specifieke chronologie kan toegewezen worden.

De sporen die in de centrale zone zijn aangetroffen, blijken heel divers. Het gaat voornamelijk om kuilen met wisselende afmetingen. Paalkuilen zijn in beperkte mate aangetroffen en structuren werden niet herkend. Op twee plaatsen zijn greppels aangetroffen, maar het is niet duidelijk of deze dienst deden als erfafbakening. Het aangetroffen materiaal is divers waarbij zowel onversierd als versierd en verzorgd aardewerk voorkomt. Vergelijkbaar materiaal is weliswaar aangetroffen op nederzettingen (o.m. Berlare, De Clercq & De Mulder 1999). Maar omtrent de aarde van de vindplaats blijkt het toch moeilijk uitspraken te doen. Een rituele context sluiten we, gezien de rijkdom van het vondstenmateriaal, evenmin uit. Aanwijzingen voor een funeraire context, bijvoorbeeld in de vorm van urnengraven en/of gecremeerd materiaal, werden tijdens het vooronderzoek niet aangetroffen.

Chronologisch blijkt de ijzertijdfase dominant aanwezig, meer bepaald het einde van de vroege ijzertijd. Er is ook een duidelijk jongere component aanwezig: Romeins aardewerk werd zowel geassocieerd met sporen als in de vorm van losse vondsten aangetroffen. De middeleeuwse fase is minimaal aanwezig, maar mag zeker niet onderschat worden. We wijzen onder meer op een aantal mogelijke vroegmiddeleeuwse scherven. We wijzen eveneens op de aanwezigheid van heel wat kleine fragmenten handgevormd aardewerk die niet eenvoudig te dateren zijn waardoor bepaalde chronologische fases mogelijk onderbelicht zijn. Tot slot vermelden we enkele vuurstenen artefacten die mogelijk op een steentijdfase wijzen. Hun aantallen zijn echter te beperkt om hierover uitspraken te doen.

De aanwezigheid van een vindplaats op deze locatie kan niet los gezien worden van zijn landschappelijke positie. Het terrein bevindt zich hoog op een uitgesproken helling langs de Schelde.

Binnen een ruimere context vinden we niet direct vergelijkbare vindplaatsen in de omgeving. Wat verderaf, te Dikkelvenne, ter hoogte van de site van de voormalige Sint-Pietersabdij, werden tijdens archeologisch onderzoek scherven aangetroffen die dateren uit de late bronstijd-vroege ijzertijd⁴. Tijdens het rechtekken van de Schelde te Asper werden diverse elementen aangetroffen die er op wijzen dat zich hier een oversteekplaats bevond die minstens tot de Romeinse periode opklom. Er werd eveneens een lanspunt uit de bronstijd aangetroffen

⁴ <http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=503106>

(Vermeulen 1992). Aan de overzijde van de Schelde bevindt zich de vindplaats Asper-Jolleveld waar belangrijke bewoningssporen en grafcontexten uit het neolithicum, de Romeinse periode en vroege middeleeuwen zijn aangetroffen⁵. Te Asper- Walhoek zijn enkele handgevormde scherven daterend uit de ijzertijd verzameld (Vermeulen 1992). We kunnen aldus stellen dat er in de ruimere omgeving al een duidelijke aanwezigheid vanaf de metaaltijden is, maar met betrekking tot Gavere zelf ontbreken aanwijzingen.

In de noordoostelijke zone van het terrein zijn muurresten aangetroffen, enerzijds van het woonhuis dat zich tot voor kort langs de Molenstraat bevond, maar anderzijds van een bijgebouw met een noord-zuid gerichte oriëntatie. Dit bijgebouw is tweefasig waarbij de oudste fase zich laat herkennen door het gebruik van grote bakstenen, zachte gele kalkmortel en natuursteenfragmenten in de fundering. Het baksteenformaat van deze oudste fase sluit aan bij 17de eeuwse gebouwen in de ruimere omgeving (o.m. Vanhee & Deceuninck 2011). Archeologisch materiaal die deze datering kan bevestigen, werd echter niet aangetroffen. De muurresten bleken direct op de moederbodem gefundeerd en naast een dunne funderingslaag bestaande uit baksteenfragmenten en natuursteen, te bestaan uit enkele lagen metselwerk. Er werden geen vloerniveaus aangetroffen. Wanneer we dit vergelijken met de historische kaarten (Figuur 9 en Figuur 10) zien we dat er in deze zone inderdaad bijgebouwen zijn getekend, alhoewel deze zowel onderling als in vergelijking met de aangetroffen resten afwijken. Met betrekking tot de Atlas der Buurtwegen kan een hoge accuraatheid verwacht worden, dus de aangetroffen muurresten betreffen wellicht een ouder gebouw dan op de kaart afgebeeld. Met betrekking tot de 18de eeuwse Ferrariskaart kunnen we niet uitgaan van deze accuraatheid. We beschikken eveneens over een 17de eeuwse pentekening (Figuur 7) waarop geen bebouwing binnen het projectgebied getekend is. Dit zou eventueel kunnen aansluiten bij de hier voorgestelde datering, namelijk dat het gebouw ten vroegste opgetrokken werd in de 17de eeuw. Maar ook hier dienen we rekening te houden met een minder accurate weergave van de werkelijkheid.

4.4 ADVIES

Op basis van de hierboven beschreven resultaten raden we vervolgonderzoek aan naar de centrale zone. In deze zone bevindt zich een vindplaats uit de (late) vroege ijzertijd, naast sporen die uit jongere fases dateren namelijk de Romeinse periode en (vroege) middeleeuwen. Voor de afbakening van deze zone baseren we ons op de verspreiding van vondsten en sporen maar eveneens de aanwezigheid van het colluvium. Voor de afbakening van het gebied verwijzen we naar bijlage XX. De totale oppervlakte van het geselecteerde gebied bedraagt 3.250 m² waarbij systematisch minimaal 2 vlakken dienen aangelegd te worden. Voor de zuidelijke zone, waar het colluvium een dikte bereikt tot 75cm, is het noodzakelijk om een tussenliggend vlak aan te leggen.

In de noordoostelijke zone zijn bouwresten aangetroffen waarvan de oudste kern mogelijk opklimt tot de (late) 17de eeuw, dit op basis van de gehanteerde baksteenformaten. Voor deze zone adviseren we evenwel geen vervolgonderzoek omwille van volgende argumenten:

- De muurresten geassocieerd met deze de oudste fase zijn beperkt: het betreft slechts een deel van het aangetroffen bijgebouw. De overige muren zijn jonger. Het betreft bovendien enkel de fundering, die zich onmiddellijk op de onverstoorte moederbodem bevindt.
- Er zijn geen andere sporen aangetroffen zoals water/beerputten, afvalkuilen e.d.m. die kunnen informeren over deze bewoningsfase.

---

⁵ <http://cai.erfgoed.net/cai/locatie.php?l=503098>

BESLUIT

Op het terrein te Gavere, gelegen achter een huizenrij langs de Molenstraat, wordt door Veneco een verkaveling gepland. Omwille van zijn landschappelijke ligging hoog op een helling langs de Scheldevallei en de nabijheid van de historische dorpskern werd voorafgaandelijk een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd.

Dit vooronderzoek bestond enerzijds uit een bureauonderzoek waarbij landschappelijke, archeologische en historische data werden verzameld die relevant kunnen zijn voor het interpreteren en waarderen van archeologische relictten. Anderzijds werd er een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Op basis van deze onderzoeksdata is een waardering en advies met betrekking tot vrijgave geformuleerd.

Het onderzoek werd uitgevoerd onder leiding van Caroline Ryssaert, bijgestaan door David Kneuvelds.

Vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen volgde Nancy Lemay dit project op.

Contactpersoon bij de opdrachtgever was Cindy Van Caeneghem (Veneco).

In totaal werd ruim 13% van het beschikbare terrein onderzocht.

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- **Beschrijf de aangetroffen sporen?**

In de centrale zone zijn kuilen, paalsporen, greppels en natuurlijke sporen aangetroffen die geassocieerd zijn met voornamelijk ijzertijdmateriaal, naast een jongere Romeinse en middeleeuwse component. De sporen zijn sterk wisselend van afmetingen, aflijning en vulling. De oudste sporen zijn vaak matig diffuus afgelijnd en werden in een aantal gevallen pas bij het verdiepen van het niveau herkend.

In de noordoostelijke hoek zijn muurresten aangetroffen die grotendeels dateren uit de 19de eeuw, maar waarvan de oudste kern van een bijgebouw mogelijk opklimt tot de 17de eeuw. E

- **In hoeverre is de bodemopbouw intact?**

De bodemopbouw varieert sterk. In de centrale zone blijkt naast een recente en oude ploeglaag colluvium aanwezig. Gezien de topografische positie van het gebied, op de flank van een uitgesproken helling, dient dit niet te verwonderen. Naar oostelijke en westelijke zijde ontbreekt deze bodemopbouw grotendeels.

Het colluvium heeft een eerder grillige opbouw of stratigrafie en is mogelijk gefaseerd opgebouwd. Er zijn onder meer bruine, sterk silteuze humeuze banden opgemerkt die ofwel als spoelbanden, ofwel als inspoeling kunnen geïnterpreteerd worden.

Onderaan het colluvium is op een aantal plaatsen een lichtgrijze band met diffuse begrenzing opgemerkt. Deze wordt voorlopig geïnterpreteerd als Bt horizont. Indien deze interpretatie stand houdt, betekent het dat het oorspronkelijk loopvlak afgetopt is.

Het onderliggende substraat bestaat grotendeels uit klei waarin fragmenten zandsteen zitten. Het betreft hier wellicht herwerkte tertiaire klei dat eveneens de helling is afgespoeld. Naar het westen toe is ook een zone aangetroffen waarin het ongeroerd substraat bestaat uit lemig zand.

- **Wat is de implicatie voor de bewaringstoestand van de sporen?**

De specifieke bodemopbouw heeft directe implicaties voor de bewaring van de archeologische sporen:

- Oude sporen en vondsten (prehistorie, Romeins en middeleeuws) zijn enkel aangetroffen in de zone waar ook het colluvium bewaard is. In de oostelijke en westelijke zone ontbreken deze.
  - Sporen en vondsten kunnen aangetroffen worden op verschillende niveaus. Het is vooralsnog niet duidelijk of dit te maken heeft met de gefaseerde opbouw van de bodem, of het resultaat is van bodemprocessen naderhand.
- **Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?**
 In de centrale zone zijn geen duidelijke structuren herkend. Wel wijzen we op de aanwezigheid van paalsporen.
 In de noordoostelijke zone zijn restanten van het 19de eeuws woonhuis langs de Molenstraat aangetroffen en ten zuiden daarvan funderingsresten van een bijgebouw in baksteen.
- **Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?**
 In de centrale zone zijn volgende periodes aangetroffen:
- Een dominerende (late) vroege ijzertijdfase: de meeste aardewerkfragmenten, zowel losse vondsten als geassocieerd met sporen, lijken in deze periode thuis te horen.
  - Een beperkte Romeinse fase: enkele losse vondsten en sporen wijzen op een Romeinse fase, alhoewel die eerder beperkt lijkt.
  - Een latente vroegmiddeleeuwse fase: Het gaat slechts om een beperkt aantal scherven en mogelijk één spoor.
  - Een kuil uit de late middeleeuwen.
- In de noordoostelijke zijn volgende periodes aangetroffen:
- Enkele muurresten van het bijgebouw klimmen mogelijk op tot de 17de eeuw.
  - Het hoofgebouw dateert uit de 19de eeuw.
- **Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?**
 De sporen die in de centrale zone zijn aangetroffen, blijken heel divers. Het gaat voornamelijk om kuilen met wisselende afmetingen. Paalkuilen zijn in beperkte mate aangetroffen en structuren werden niet herkend. Op twee plaatsen zijn greppels aangetroffen, maar het is niet duidelijk of deze dienst deden als erfafbakening. Het aangetroffen materiaal is divers waarbij zowel onversierd als versierd en verzorgd aardewerk voorkomt. Vergelijkbaar materiaal is weliswaar aangetroffen op nederzettingen. Maar omtrent de aard van de vindplaats blijkt het evenwel moeilijk uitspraken te doen. Een rituele context sluiten we, gezien de rijkdom van het vondstenmateriaal, evenmin uit. Aanwijzingen voor een funeraire context werden tijdens het vooronderzoek niet aangetroffen.
 De muurresten in de noordoostelijke hoek sluiten aan bij het verwachtingspatroon op basis van het historisch kaartenmateriaal.
- **Zijn er indicaties die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?**
 Zie antwoord bovenstaande vraag. De aanwezigheid van een erf/nederzetting kan noch uitgesloten, noch bewezen worden wat de centrale zone betreft.
 De muurresten in de noordoostelijke hoek kunnen in verband gebracht worden met de historische bewoning die reeds gekend was op basis van de historische kaarten.

- **Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?**

Er zijn hiervoor geen directe indicaties aangetroffen. Omwille van de rijkdom van het vondstenmateriaal wordt een rituele context wel plausibel geacht.

- **Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?**

Voor het grondgebied van Gavere zelf zijn geen vergelijkbare archeologische vindplaatsen gekend. Deze klimmen ten vroegste op tot de 12de eeuw. De oudste vermelding van Gavere zou opklimmen tot de 10de eeuw.

Met betrekking tot de vindplaats in de centrale zone beschikken we niet direct over vergelijkingsmateriaal in de omgeving.

De historische bewoning in de noordoostelijke hoek kan gelinkt worden aan de dorpsontwikkeling vanaf de Nieuwe Tijden.

- **Welke zone komt in aanmerking voor een eventueel vervolgonderzoek?**

We raden vervolgonderzoek aan naar de centrale zone. In deze zone bevindt zich een vindplaats uit de (late) vroege ijzertijd, naast sporen die uit jongere fases dateren namelijk de Romeinse periode en (vroege) middeleeuwen. Voor de afbakening van deze zone baseren we ons op de verspreiding van vondsten en sporen maar eveneens de aanwezigheid van het colluvium. De totale oppervlakte van het geselecteerde gebied bedraagt 3.250 m² waarbij systematisch minimaal 2 vlakken dienen aangelegd te worden. Voor de zuidelijke zone, waar het colluvium een dikte bereikt tot 75cm, is het noodzakelijk om een tussenliggend vlak aan te leggen. Het aanleggen van de diverse vlakken heeft te maken met de bodemkundige situatie, zoals hierboven toegelicht. Deze bodemkundige situatie maakt het eveneens lastig om een inschatting te maken naar de densiteit van de sporen en vondsten. Op basis van de observatie van het bovenste archeologische niveau, vermoeden we een hoge densiteit aan vondsten en een gemiddelde densiteit aan sporen.

In de noordoostelijke zone zijn bouwresten aangetroffen waarvan de oudste kern mogelijk opklimt tot de (late) 17de eeuw, dit op basis van de gehanteerde baksteenformaten. Voor deze zone adviseren we evenwel geen vervolgonderzoek omwille van volgende argumenten:

- De muurresten geassocieerd met deze de oudste fase zijn beperkt: het betreft slechts een deel van het aangetroffen bijgebouw. De overige muren zijn jonger. Het betreft bovendien enkel de fundering, die zich onmiddellijk op de onverstoorde moederbodem bevindt.
- Er zijn geen andere sporen aangetroffen zoals water/beerputten, afvalkuilen e.d.m. die kunnen informeren over deze bewoningsfase.

- **Welke onderzoeksvragen en aandachtspunten kunnen geformuleerd worden in functie van een eventueel vervolgonderzoek?**

- Zoals hierboven aangehaald dienen bij het vervolgonderzoek minimaal 2 en in sommige zones 3 vlakken aangelegd te worden. Gezien de complexiteit van de bodemopbouw is de inzet van een bodemkundige tijdens het veldwerk en rapportage aan te raden. In overleg met de bodemkundige kan het aantal vlakken en hun diepte bepaald worden. Bovendien zal het bestuderen van de bodemopbouw wezenlijk bijdragen aan het begrijpen van de vormingsproces van de archeologische vindplaats. Daarom adviseren wij om naast de bodemkundige beschrijvingen budget te voorzien voor natuurwetenschappelijke analyses (bv. pollenonderzoek) en dateringsonderzoek (C14 en/of OSL).

Onderzoeksvragen m.b.t. de bodemkundige situatie:

- Wat is de genese van het colluvium? Is er een fasering? Wat impliceert dit voor de archeologische vindplaats?

- Is er onder het colluvium een ouder landschap gaaf bewaard?
- Kunnen de bovenliggende akkerlagen gedateerd worden?
- Het aardewerk dat tijdens het vooronderzoek aangetroffen werd is relatief goed bewaard, maar eens buiten context fragmenteert het snel. Er dient dus uitgegaan te worden dat in ieder geval een deel van het materiaal conserverende maatregelen dient te ondergaan.
- Naast de standaardvragen met betrekking tot de aard, omvang en ouderdom van de archeologische restanten, zijn volgende onderzoeksvragen relevant:
  - Kan de latente aanwezigheid van een vroegmiddeleeuwse component bevestigd worden en wat houdt deze fase precies in?
  - Wat is de betekenis van de Romeinse fase?
  - Tijdens het vooronderzoek zijn elementen uit verschillende fases aangetroffen. Zijn er aanwijzingen dat deze zich stratigrafisch onderscheiden?
  - Tijdens het vooronderzoek werd een hoge densiteit aan vondsten uit de ijzertijd aangetroffen. Wordt dit bevestigd tijdens het vervolgonderzoek? Wat is hier de oorzaak van en hoe verhouden deze losse vondsten zich met de sporen?
  - Zijn er elementen die wijzen op een rituele functie?
- Tot slot wijzen we op de aanwezigheid van enkele vuurstenen artefacten. Alhoewel tijdens het vooronderzoek geen aanwijzingen werden aangetroffen voor een steentijd vindplaats in situ, kan dit mogelijk over het hoofd gezien zijn net door de aanwezigheid van het colluvium die het pleistocene landschap hier afdekt.

BIBLIOGRAFIE

Literatuur

De Clercq, W./G. De Mulder, 1999: Een Vroeg La Tène-nederzetting bij de Schelde. Archeologisch noodonderzoek in de verkaveling Kerkveld te Berlare, in: Vobov-Info 49, 20-37.

Delaruelle, S. 2001: De ijzertijdbewoning van Spiere-De Hel, in: Archeologische en Historische Monografieën van Zuid-West-Vlaanderen 47.

Guillaume, A. 2005: 150 années de recherches Hallstattiennes en Wallonie. Les rites funéraires.

Vanderhoeven, A. 1978: Sporen van een nederzetting uit de ijzertijd op de Kayberg te Vlijtingen.

Vanhee D. & Deceuninck M., 2011. Archeologisch Vooronderzoek Deinze Tolpoortstraat 30 & 32. 15 & 16 juli 2010 & 7 tot 30 maart 2011. KLAD rapport.

Vermeulen F., 1992: Tussen Leie en Schelde. Archeologische inventaris en studie van de Romeinse bewoning in het zuiden van de Vlaamse Zandstreek. Archeologische Inventaris Vlaanderen, Buitengewone reeks nr. 1.

Paulussen R. 2013. Colluvium als archeologisch archief. *De Maasgouw* 132 2013-3.

Internetbronnen

<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php> (2014).

<https://geopunt.be> (2014): GRS, bodemkaart, luchtfoto's, historische kaarten

Koninklijke Bibliotheek van België, "Kabinetskaart van de Oostenrijke Nederlanden", in: Koninklijke Bibliotheek van België (online), 2013, http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html (2014).

[HTTPS://DOV.VLAANDEREN.BE/DOVWEB/HTML/PDF/GENT22QWEB.PDF](https://DOV.VLAANDEREN.BE/DOVWEB/HTML/PDF/GENT22QWEB.PDF)

BIJLAGEN.

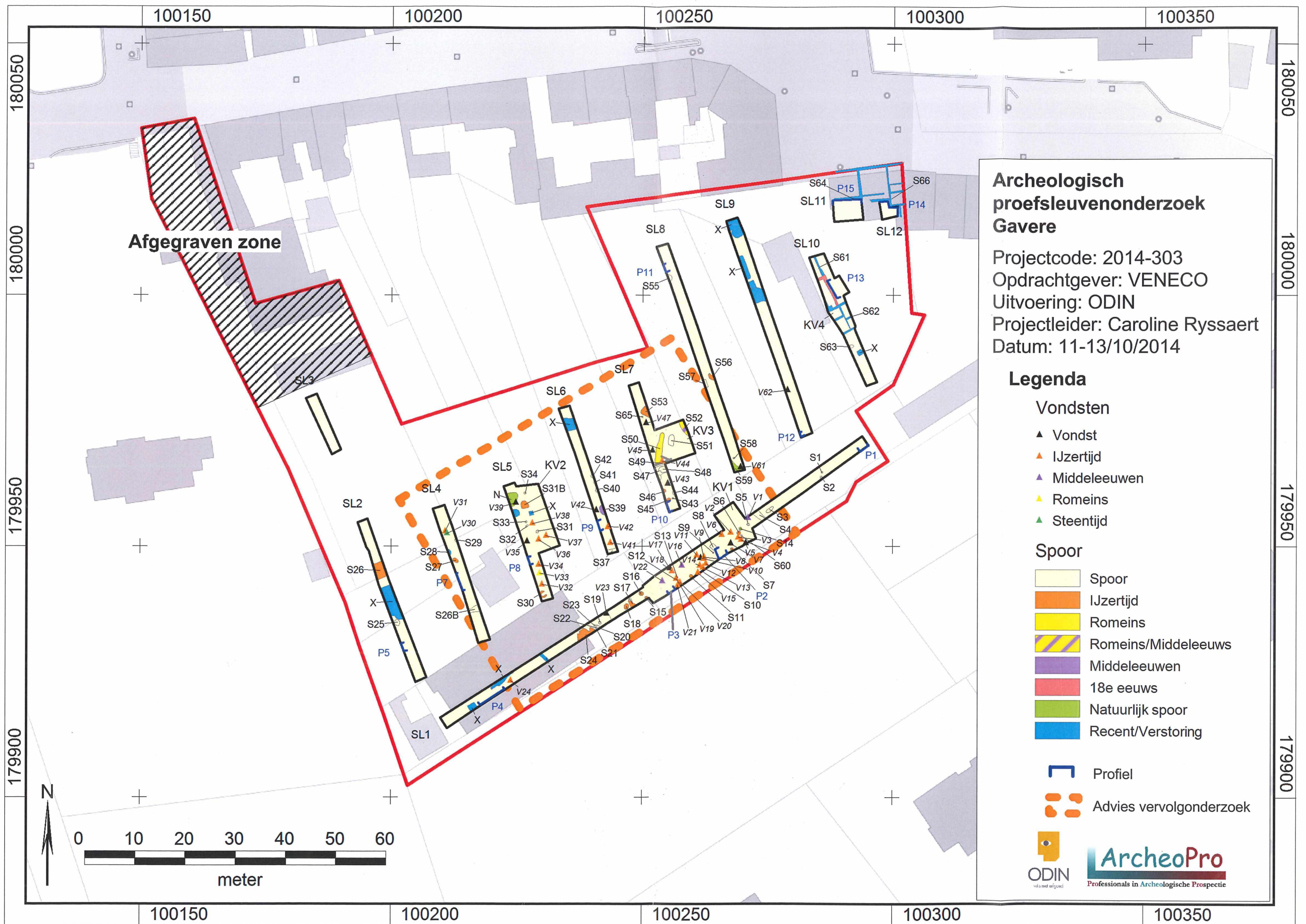

1 OVERZICHTSPLAN SLEUVEN EN SPOREN

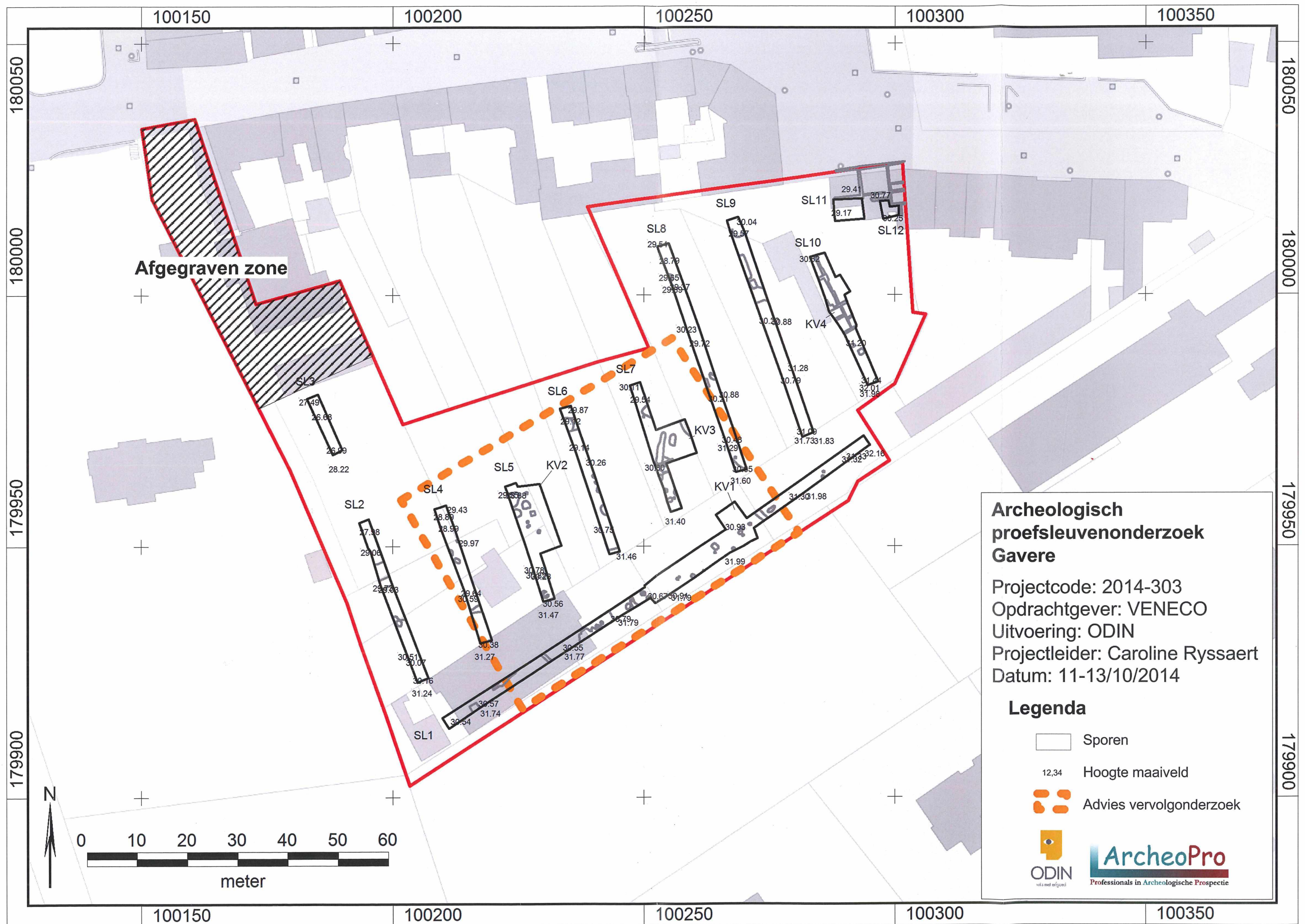

2 OVERZICHTSPLAN SLEUVEN EN SPOREN MET TAW

---

3 SPORENLIJST

ODIN
vol is niet afgepoed

sporenlijst

project: Gavere Molenstraat projectcode 2014-303

Spoor numm er	sleuf	Vlak	Aard	kleur	Textuur	bevat:	aflijning	Vorm	archo en vondstnr	Opmerkingen
1	1	2	uurlijk	brgr gevl	Zk2	hk2	matig diffuus	rond	/	recent?
2	1	2	kuil	zw-gr-br	Kz1	hk3, bst 3	scherp	rond	glas	recent
3	1	2	kuil	br-gr gevl	Kz3	hk2, nst 3	matig diffuus	ovaal	aw	
4	1	2	gracht	br	Zk1	hk1	matig diffuus	parallel	aw	
5	1/kv1	2	kuil	brgr gevl	Zk1	hk1	matig diffuus	ovaal	aw	
6	1	2	kuil/paalspoor	dbr/br gevl	Zk1	hk1	duidelijk	rond	aw	bij couperen: spoor S60
7	1	2	kuil/paalspoor	dbr/br gevl	Zk1	hk1	matig diffuus	rond	/	
8	1	2	kuil	brgr gevl	Zk1		scherp	rechthoekig	aw	
9	1	2	paalspoor	brgr gevl	Zk1		scherp	rechthoekig	bst	
10	1	2	paalspoor/nat uurlijk	dbr/br gevl	Zk1		matig diffuus	rond		
11	1	2	kuil	dbr/br gevl	Zk1		matig diffuus	afgerond vierkant		
12	1	2	kuil/paalspoor	dbr/br gevl	Zk1	hk1	diffuus	afgerond vierkant	aw	
13	1	2	paalspoor	dbr/br gevl	Zk1		diffuus	afgerond vierkant		
14	1/kv1	2	natuurlijk	dbr/br gevl	Z		diffuus	afgerond vierkant		gecoupeerd

15	1	2	kuil/natuurlijk	dbr/br gevl	Z	hk1	zeer diffuus	?		
16	1	2	paalspoor	dbr/zw gevl	Z	hk3, verbrand leem	matig diffuus	rond	aw	met kern
17	1	2	greppel	br gevl	Z	hk1	matig diffuus	parallel		
18	1	2	kuil	br/dbr gevl	Z	hk1	matig diffuus	ovaal	bst	
19	1	2	kuil of natuurlijk	br-gr gevl	Zs3	hk1	matig diffuus	ovaal		natuurlijk? Maakt deel uit van een silteuze vlek
20	1	2	kuil of natuurlijk	br-gr gevl	Zs3	hk1	matig diffuus	onreglmatig		
21	1	2	kuil of natuurlijk	br-gr gevl	Zs3	hk1	matig diffuus	rond		
22	1	2	kuil of natuurlijk	br-gr gevl	Zs3	hk1	matig diffuus	vierkant		
23	1	2	kuil of natuurlijk	br-gr gevl	Zs3	hk1	matig diffuus	afgerond vierkant		
24	1	2	natuurlijk	br-gr gevl	Zs3	hk1	matig diffuus	onreglmatig	aw	
25	2	2	kuil of natuurlijk	br	Z		scherp	rond		mogelijk windval?
26	4	2	natuurlijk	gr-br gevl	Z		diffuus	parallel	aw	
27	4	2	natuurlijk of kuil	brgr/gr gevl	Z	hk1	diffuus	ovaal	aw	
28	4	2	natuurlijk of kuil	brgr/gr gevl	Z	hk1	diffuus	?	aw	
29	4	2	kuil	brgr/gr gevl	Z	hk1	diffuus	rechthoekig		
30	5	2	natuurlijk	dbr/lbr gevl	Zs3		scherp	gelobd	aw	
31	5/kv2	2	kuil	dbr/dgr gevl	Z	hk2, hum3	scherp	afgerond vierkant	aw	
31b	5/kv2	2								idem 34 (dubbele nummering)
32	5/kv2	2	kuil	dbr/lbr gevl	Z	hk1	scherp	rechthoekig	aw	
33	5/kv2	2	kuil	dbr/lbr gevl	Z	hk1	diffuus	onreglmatig	aw	ijzerconcretie langs rand

34	5/kv2	2	kuil		brgr, br gevl	Z			diffuus	rond	aw	
35	5/kv2	2	kuil		brgr, gr gevl	Z	hk2		diffuus	rond	aw	
36	4	1	kuil/natuurlijk		dbr/lbr gevl	Zs3			matig diffuus	afgerond rechthoekig		
37	6	2	kuil		br	Z	P3		scherp	?	glas, bst	modern (limonadeflessen)
38	6	2	paalspoor		lgr	Z			zeer diffuus	rond		in P9 - niet gezien in vlak
39	6	2	kuil		dbr/dgr gevl	Zs2	hk2, hum3, P1		matig diffuus	ovaal	aw, verbrand leem	
40	6	1	kuil		brgr gevl	Zs2	P1		matig diffuus	?	bst, aw	
41	6	1	kuil		brgr gevl	Zs2	P1		matig diffuus	rechthoekig	aw	
42	6	2	kuil		brgr gevl	Zs2	hk2		matig diffuus	rond		
43	7	2	natuurlijk?		lgr br gevl	Z			diffuus	rechthoekig?	aw	
44	7	2	kuil		lgr br gevl	Z	hk1		diffuus	ovaal	aw	
45	7	2	kuil		lgr br gevl	Z	hk1		diffuus	ovaal	aw	
46	7	2	kuil		gr-br gevl	Z	hk2		matig diffuus	ovaal	aw	
47	7	2	kuil of gracht?		lgrbr gevl	Z	hk1		matig diffuus	parallel		
48	7	2	kuil		zw-br gevl	Z	hk2, verbrand leem		scherp	onregelmatig	aw	
49	7	2	natuurlijk?		lgrbr	Z			scherp	parallel		met inspoelingsbandjes
50	7	2	natuurlijk		dgrbr gevl	Z	hk2		matig diffuus	onregelm ovaal	aw, metaal	
51	kv3	3	natuurlijk?		lgrbr gevl	Z			zeer diffuus	onregelmatig		
52	kv3	3	gracht?		grbr gevl	Z	hk1		scherp tot matig diffuus	parallel	aw	
53	7	1	natuurlijke opduiking		br/lbr	Kz3	hk1, nst3		diffuus	rond		
54	7	1	paalspoor		dbr, lbr gevl	Zs3	hk1, bst1		scherp	rechthoekig		recent?
60	1	3	paalspoor		br gevl	Zs2			matig diffuus	rond		
61	11	1	muur		or		bst					

62	11	structuur 1 (muur + vloer)	or			bst, mortel				
63	11	1 kuil	gr gevl	Kz3		bst	scherp	?		recent
64	12	1 muur	or			bst				
65	12	funderingsleu 1 f	gr-br-or gevl	Kz3		bst, mortel	scherp			
66	13	1 muur	or			bst				

4 VONDSTENLIJST

VONDSTNUMM	PERIODE	aantal	BESCHRIJVING
V1	Middeleeuwen	2	
V2	IJzertijd	2	brgr
V3	IJzertijd	1	ox
V4	IJzertijd	2	geglad dgr, en brgr
V5		1	te klein
V6	IJzertijd	4	lbr
V7		2	vreemde eend in de bijt, verm geen ijzv, brgr buw, dgrzw biw, verzorgd, hard baksel
V8	IJzertijd	1	vroege ijzertijd naar midden ijzertijd, afgeronde ltschaal
V9	IJzertijd	6	verzorgd, bruine tinten, aanzet gezondeerde
V10			kamversiering, mog ijzm
V11	IJzertijd	10	houtscoolmonster
V12	IJzertijd	1	brgr verzorgd, 1 bodem
V13	IJzertijd	1	besmeten
V14	IJzertijd	4	zeer onverzorgd randje, geeffend, dbrgr
V15	IJzertijd	2	ruw, lbr
V16	IJzertijd		mog indruk, lbr aw
	Middeleeuwen	3	1x versinterd, ook natuursteen, 2xindet, mogelijk vroeg
	ijzertijd	17	middeleeuws (zit in afz zakje)
V17		3	te klein
V18	IJzertijd	4	knikje, grijze tinten
V19	IJzertijd	5	donker, gepolijst
V20	IJzertijd	15	randje, brgr, verzorgd, aanzet scherpe overgang S/B, mog ijzm
V21	IJzertijd		opvallend pg, lbr tinten, een afgeronde overgang S/B, 2x versiering: nagelindrukken en vingertopindrukken, beide
V22	Middeleeuwen	8	dekkend ===== voorkomen niet daterend
	ijzertijd	3	sec verbrand, brgr (+ me in afz zakje)
V23			1x sxx, scherf met verweerde paar groeven op de schouder, zeer hard baksel, 1x kleine verweerde scherf met org verschralling===== datering afwijkend
V24	IJzertijd	4	lbrgr
V30	Steentijd	1	vuursteen
V31	IJzertijd	3	randje ox, grbr
V32	div		1x glas, rand, opvallend pg, spatelindrukken op schouder, datering wrsch overgang bronsl-ijzv (obv vorm) en Romeins materiaal: waaronder een aantal fragmenten kruikwaar en een fragment gedraaid grijs
V33	Romeins	6	aardewerk met een zwarte deklaag
V34	IJzertijd	11	opvallend pg, mog afwijkende datering
V35		8	bruingrijze tinten
V36	IJzertijd		randje gepolijst, grijze tinten, amalgaam! Rand met spitse lip, sterk uitstaand, mog laat jonger materiaal in afz zakje
V37	IJzertijd	6	scheppe knik H/S, gepolijst
V38	IJzertijd		klein randfragment verzorgd, dbrgr + metalen gesp (jonger)
V39	IJzertijd	4	besmeten
V40	ijzertijd	3	verzorgd, grove verschralling
V41	IJzertijd	4	verzorgd, donkerdere tinten
V42	Steentijd	1	vuursteen,
V43	div	7	ijzertijdaardewerk: lichte tinten, verzorgd
V44	IJzertijd	1	metalen gesp
V45a		2	ox bakking
V46a	ijzertijd		mog haakrandschaal, wel raar baksel, ander fragment te verweerd
V47a	IJzertijd	3	brgr
V60	ijzertijd	1	
V61		1	verzorgd
V62	prehistorie?		
S17	ijzertijd	1	maalsteen
S15	ijzertijd	2	1 gepolijst, 1 zeer hard baksel, lbr buw, zw biw
S7	ijzertijd		lbr baksel
		9	fijne rode pgverschralling, gepolijst

S24	ijzertijd	3	geglad brgr
S56	ijzertijd	33	sec verbrand, besmeten
S31	ijzertijd		gepolijst, besmeten, brgr tot lbr
S27	ijzertijd	5	besmeten, brgr tot lbrs
S45	ijzertijd	1	lbr
P10 - laag 4	ijzertijd	5	brgr
S30	ijzertijd	5	zeer verweerde scherpe knik, mog ijzm, maar kan ook ijzv, 2x baksel m
S17	ijzertijd		verweerde effening, lbr buw, dgr biw
S26	ijzertijd	7	besmeten, micca in zand, fijne rode pg
S4	div	5	verweerde kamversiering (+ jonger materiaal in afz zakje)
P10 - laag 3	div	9	ox en red baksels, dbrgr tot lbr, br buw en zw biw (+ jonger materiaal in afz zakje)
S16	ijzertijd	3	zeer verzorgd, biw en buw geglad
S11	ijzertijd	4	zeer scherpe knik S/B, mog ijzm, kan ook ijzv, zeer verzorgde scherven, dbrgr
S63	nieuwe tijden		geglazuurd aardewerk
Kv1 - losse vondsten bij aanleg	div	12	3 x natuursteen, zeer onverzorgde rand met naar buiten en binnen geduwd profiel, opvallend pg, donkere tinten, bodem, besmeten, mog afwijkende datering, 1 xbm
S6	ijzertijd	6	3x bm?, verzorgd, brgr
S18	div	6	opvallende pg, bodem met verhoging naar de buik (dominant in ijzm en ijzl), verzorgd en gepolijst + jonger materiaal
P10 - laag 2	ijzertijd	13	1x sxx, een vrij scherpe knik S/B, grijze tinten, besmeten, randje
S53	ijzertijd	4	bijna compleet profiel van een gesloten kom, ruw exemplaar, voorkomen=ijzv
S39	div	4	rand gepolijst, drieledig exemplaar, ijzv, besmeten, middeleeuws materiaal in afz zakje
S15	ijzertijd	2	verzorgd
S31	IJzertijd	10	handgevormd, enkele gegladde exemplaren
S52		1	middeleeuws?
S49		1	te klein
S28	div	6	1x middeleeuws?, besmeten, verzorgd, opvallend pg
S3		3	middeleeuws?
S6	ijzertijd	10	grote pot neigt naar bronsl-ijzv (obv vorm)
S50	Romeins	1	terra sigilata (bodem)
S41	middeleeuwen	1	rand braadpan (rood geglazuurd)
S14		2	handgevormd
S37	modern		limonadeflessen (usines ach. De Cock & Cie)
S60	div	3	handgevormd aardewerk, natuursteen
S62	nieuwe tijden	1	baksteen
S40	div	2	rood geglazuurd, Doornikse kalksteen
S41	Middeleeuwen/nieuwe tijden	1	rood geglazuurd
S61	nieuwe tijden	5	rood geglazuurd, steengoed
S64-65	nieuwe tijden	2	rood & groen geglazuurd
S63		1	mortelstaal
S43		2	aardewerk
S44		5	handgevormd aardewerk
S46	div	2	1 geglad, 1 natuursteen
S5		3	1 metaalslak, 2 handgevormde fragmenten
S8	div	4	3 handgevormd, 1 rood geglazuurd

